

Gildebrief in Vreugdestand

Op 19 september 2009 werd het 1500e getuigschrift Vrijwillig Molenaar uitgereikt door de Minister van onderwijs en werden hem de vernieuwde exameneisen overhandigd. Een vreugdevolle dag voor het Gilde. Een goede reden om daar in dit nummer bij stil te staan. Het was ook aanleiding om stil te staan bij de allereerste Vrijwillige Molenaars en de allereerste jaren waarin zij het Gilde van de grond hebben getrokken. Soms tegen de verdrukking in en met veel improvisatievermogen.

Er waren nog meer redenen voor vreugde. In Holland, Michigan, trad in oktober een nieuwe Gezel toe tot het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde. Niet alleen het eerste lid in Amerika maar ook de eerste vrouw. Weer een maand later ontving de jongste molenaar van Nederland (net 18) zijn getuigschrift. Belangstelling van jongeren voor het Vrijwillig Molenaarschap kan het Gilde goed gebruiken. Inschakeling van jongeren bij projecten zoals voor oliemolen De Windlust kan helpen belangstelling te wekken voor het molenaarschap.

Dit jaar werd het 400-jarig bestaan van Nieuw Amsterdam, het latere New York, gevierd. Daar werd de eerste windmolen op het Amerikaanse continent gebouwd op Manhattan. Als straatstenen zijn op Long Island nu nog molenstenen van een door Burgher Jorrisen gebouwde getijdemolen terug te vinden.

Dat de Minister de smaak te pakken had bleek later. In de krant, staande voor een oude windmolen in Japan, luidde het onderschrift dat hij de Japanse Theeceremonie had vergeleken de Hollandse traditie van windmolens. We hebben een goed jaar achter ons. Dat smaakt naar meer.

De redactie

De redactie wenst u allen goede feestdagen en veel wind in de zeilen in het komende jaar!

Beeldgeschiedenis

Op 11 december 2009 werd in Balkbrug het boek *Overijsselse windmolens van toen en nu* ten doop gehouden. Hier een korte aankondiging van een bijzonder boek.

Het begon met een Ansichtkaart van molen De Hoop van grootvader Varwijk in Dedemsvaart. Zelf stuurde hij molenkaarten, die hij later zou erven, naar zijn tante Rolien. Hij bleef verzamelen. Dat resulteerde in twee boekjes over het Dedemsvaart van vroeger. En nu is er dan het boek over de molens. Gerard Varwijk plaatste in 1995 daarvoor een advertentie in een seniorenblad. Dat leverde 800

molenkaarten op. Dit werd aangevuld met wat hij vond op ruilbeurzen. In 2004 kreeg hij eindelijk de tijd en begon aan het boek over de molens van Overijssel.

Het is niet alleen een gewichtig (in de letterlijke betekenis) boek geworden van 360 pagina's maar ook in figuurlijke zin bijzonder. Zonder inleiding of verdere poespas begint het met de A van Albergen met de molen van Frieling en eindigt met de Diezerpoortenwalmolen van Zwolle. Dat inleiding e.d. ontbreken is absoluut niet storend. De geschiedenis leest zichzelf uit de Ansichtkaarten, foto's, afbeeldingen van schilderijen en prenten met bijschriften en verantwoording. Een zeer complete beeldgeschiedenis die je zelden tegenkomt.

(HvE)

De Kam

Herziening Exameneisen

Gildebrief oké, weer een pak papier erbij, wat moet ik er mee? Ik vraag me dat ook wel eens af. Deze keer is het wel van belang er kennis van te nemen en dat pak niet even aan de kant te schuiven tot over de tafelrand in het apathisch archief, de prullenbak.

Samen met deze Gildebrief worden de vernieuwde exameneisen naar ieder lid verzonden. Iedereen kan er zo dus mee kennis maken. De begeleidende brief wil duidelijk maken op welke manier en wanneer er met de nieuwe eisen gewerkt gaat worden.

Zo krijgen leerlingen die zich na 1 januari 2010 bij het Gilde aanmelden het logboek met de nodige andere papieren thuis gestuurd. Aan hen wordt het oude maalboekje niet meer verstrekt. Reeds ingeschreven leerlingen kunnen het logboek downloaden van de website van het Gilde of het opvragen. Kunnen, omdat ze, of het oude maalboekje mogen blijven gebruiken, of kunnen overstappen naar het vernieuwde systeem. In de overgangsfase tot ongeveer 2012 zullen de twee systemen in elkaar overgaan.

Leerlingen in het bezit van het logboek, zorgen er voor dat ze er steeds over beschikken voor gebruik op de molen. Samen met de instructeur, of stagemolenaar vulLEN ze de nodige gegevens in. Ter informatie over het gebruik van het logboek is een begeleidende brief gevoegd.

In de voorgaande nummers van de Gildebrief is telkens verslag gedaan van het proces en de structuur van de opleiding met betrekking tot het opleidingsplan. Vanaf 1 januari 2010 is alles te vinden op de website van het Gilde.

Jan Jansen,
opleidingscoördinator

Ondervraging door de examencommissie

Voor het uitreiken van het 1500e getuigschrift Vrijwillig Molenaar van De Hollandsche Molen en het Gilde van Vrijwillige molenaars door Minister Plasterk was gekozen voor molen De Jonge Johannes in Serooskerke. Het programma op zaterdagmiddag 19 september 2009 werd verzorgd door de afdeling Zeeland van het Gilde.

Uitreiking 1500^e Getuigschrift in Serooskerke

Demonstratieles

Het programma startte met een demonstratieles/examen. Onder het toezicht van de examencommissie, waarvan de voorzitter Hub van Erve optrad als spreekstalmeester, onderging minister Plasterk samen met de al eerder geslaagde molenaar Franny Verschuren een spoedcursus en proefexamen op molen de Jonge Johannes in Serooskerke. Vragen moesten worden beantwoord en in praktijk gebracht. Samen werden de zeilen op de wicken voorgelegd. Op aanwijzingen van Franny kromde de minister als een volleerd

molenaar in de wicken om het zeil goed te bevestigen. Daarna kruiden ze de molen op de wind en werd de vang gelicht. Aansluitend werd het diploma door de minister uitgereikt en werd Franny ook toegesproken door de wethouder van Hulst die benadrukte blij te zijn een goede molenaar te hebben gevonden voor de stadsmolen. Van haar ontving hij een beeldje van Reinaert de Vos dat past bij de geschiedenis van de stad Hulst.

Presentaties Zeeuws Gilde

Daarna begon het tweede gedeelte van de

Voorzitter Hazeleger van de afdeling Zeeland

Er moet ook gekruid worden

Het getuigschrift

middag dat geopend werd door de voorzitter Pieter Hazelager van de afdeling Zeeland van het Gilde. Het interview met het oudste lid Jaap Wagenaar (87) ging door ziekte niet door. In plaats daarvan werd door een drietal sprekers een goed inzicht verschaft in de activiteiten van de afdeling Zeeland. Oud-voorzitter en medeoprichter van de afdeling Oscar Huiskamp vertelde waarom molenaars het zoals hijzelf, ook na 28 jaar nog steeds niet kunnen laten. Bas Quist zette vanuit eigen ervaring uiteen waarom er zoveel vrijwilligers nodig zijn om een restauratieproces tot een goed einde te brengen. En passant was hij dus ook maar molenaar geworden.

Door tijdgebrek kwam men niet toe aan een verhaal over de Vereniging De Zeeuwse Molen. Wel wist het jongste lid, Marc Polderman nog te vertellen dat hij al op 12-jarige leeftijd als hulpje van de molenaar is begonnen. Binnenkort krijgt hij een 16-jarige opvolger als

jongste leerling.

Nieuwe exameneisen

Hierna volgde nog een officiële handeling. Het woord daarvoor was aan Theun Vellinga; voorzitter van het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Na een korte uiteenzetting werden door hem en de voorzitter van de examencommissie van De Hollandsche Molen, Dirk Jan Braay, de vernieuwde exameneisen van De Hollandsche Molen in aanwezigheid van Henny Kaag namens het bestuur van De Hollandsche Molen aan Minister Plasterk overhandigd.

Leerlingmolenaar Plasterk

Daarna was het woord aan Minister Plasterk. In zijn verhaal gaf hij blijk van meer dan grote belangstelling voor het molenaarschap. Hij had kennis gemaakt met tal van voor hem nieuwe woorden uit de molenwereld en

hij liet zich ontvallen dat hij ter voorbereiding op de uitreiking het boek van Sipman, Molenbouw, had doorgenomen. Na afloop van zijn voordracht reageerde de voorzitter van het Gilde dan ook prompt. Hij bood Plasterk de lesbrieven voor de cursus voor Vrijwillig Molenaar aan met een aanmeldingsformulier. Onlangs, staande voor molen De Liefde in Japan, zei hij: "Wat de theeceremonie is voor Japan is het draaien van molens voor Nederland." Op de Molen contactdag van De Hollandsche Molen van eind november viel te horen dat hij voornemens is een nacht in een molen door te brengen.

Wie weet groeit er nog een echte vrijwillige molenaar uit deze ontmoeting en wordt hij op niet al te lange termijn de 2000e vrijwillige molenaar.

Huib van Est

Foto's: Bastiaan Bommeljé

Toespraak door wethouder Hulst

Overhandiging nieuwe exameneisen

Minister Plasterk

Jongens waren ze: molenjongens

Jongens waren we - maar aardige jongens. Met deze woorden begint het verhaal Titaantjes van de schrijver Nescio. Met een kleine variant daarop zou dit ook kunnen gelden voor de eerste vrijwillige molenaars zo blijkt uit oude Gildebrieven, gesprekken met enkelen van hen en hun archieven en plakboeken.

Op de foto links:
"Vrijwillige Molenaars van het eerste uur"
Vlnr: Frans Verra, Piet de Jong, Gerrit Keunen, Dick Prins, Piet Groot. Jos Gunneweg. Klaas Zaal gaat schuil achter Jos Gunneweg. Eric Zwijnenberg maakte de foto op 14 oktober 1967.

Molens moeten draaien

"Molens moeten draaien; dat is hun kracht en daarvoor zijn ze gebouwd". Dat was de slagzin uit de beginperiode van het Gilde. En deze is nog steeds van kracht ook al zou je uit sommige discussies de indruk kunnen krijgen dat het anders is.

In 1964 vroeg De Hollandsche Molen (DHM) in Molennieuws aan haar leden om op te treden als vrijwillige molenwacht wanneer bestemmingsplannen het functioneren van een molen dreigden aan te tasten.

Een jaar later bevatte Molennieuws een artikel met de titel "Windmolens Moeten Draaien" van de hand van J.H. Rijnenberg uit Laag Keppel. Het artikel gaat met name over de korenmolens die vanaf WO I steeds meer in het gedrang raakten en steeds vaker stil kwamen te staan door technische en economische ontwikkelingen. In Gelderland, meldt hij, heeft de provincie een begin gemaakt met een vergoeding voor het laten draaien van de molens. Er wordt een premie per draaiuur gegeven waarvoor ook aan gemeenten en andere instellingen om ondersteuning wordt gevraagd voor 'hun molen'.

Januari 1967 meldde Molennieuws dat er in Valburg na restauratie van de standaardmolen een korte cursus was gegeven voor amateurmolenaars. Ook een stelling bij een proefschrift deed de suggestie poldermolens in te zetten voor het "beluchten van polder en boezemwateren".

Er werd dus op vele plaatsen de nodige aandacht gevraagd voor het behoud en het laten draaien van molens. In 1968 vond zelfs het ministerie van OKW dat het resterende aantal molens het minimum bereikt had.

Bende van acht

Ze kwamen elkaar wel eens tegen bij een vergadering van De Hollandsche Molen of de een kende de ander. Hoe dan ook, ze waren op de een of andere manier besmet met het molenvirus en wilden ze als amateurs stilstaande molens weer laten draaien. Klaas Zaal raakte al vroeg besmet. Hij kreeg nul op

rekest toen hij in 1966 de gemeente Oterleek toestemming vroeg om als amateurmolenaar te mogen draaien op een stilstaande molen. Jos Gunneweg raakte besmet toen hij in Schiedam bij een destillateur ging werken in de vakantie. Die had een fietsenstalling in Molen De Vrijheid. En hij ging de molen eens bekijken. Gerrit Keunen, sleepte als dertienjarige zijn vader mee naar vergaderingen van De Hollandsche Molen. En niet omgekeerd. Op een foto in het Vrije Volk van 3 augustus 1966 staan deze drie op en bij het kruisrad op de omloop van Molen de Walvisch. En Jos Gunneweg deed de voorspelling "De molenaars van de toekomst zijn de amateur-

'Ze besloten bij elkaar te komen om te bezien hoe ze stilstaande molens in beweging konden krijgen'

molenaars...". Eric Zwijnenberg kwam Klaas Zaal tegen in Egmond aan de Hoef, waar een molen gerestaureerd werd en raakte door deze besmet met het molenvirus.

Kortom een gemengd gezelschap met verschillende opleidingen, achtergronden en ervaringen. Dick Prins werkte bij de gemeente Haarlemmermeer, de anderen volgden een opleiding. Wiskunde, theologie, HTS, Kweekschool enz. Ze besloten een keer bij elkaar te komen om te bezien hoe ze stilstaande molens weer in beweging konden krijgen. Dick Prins nodigde hen met een gecopieerde, handgeschreven brief uit om als molenvrienden op 14 oktober 1967 elkaar te ontmoeten in Leiden. Daar troffen de acht molenvrienden elkaar om 11 uur op het station.

Van links naar rechts: Piet Groot, Frans Verra, Dick Prins en Klaas Zaal

Een nuttige maaltijd

Na enig heen en weer gepraat werd besloten wat te gaan eten en allerlei molenzaken te bespreken. Het werden pannenkoeken in "Het Karrewiel" aan de Steenstraat.

Daar kwamen een zestal punten naar voren.

1. Hoe zouden een aantal jonge amateurmolenaars een soort vereniging kunnen gaan vormen?
2. Moest dit via De Hollandsche Molen gebeuren en, zo ja, op welke manier?
3. Hoe konden diverse overheidsinstanties, stichtingen, enz overtuigd worden van de goede bedoelingen om diverse in goede staat verkerende molens die stil staan weer te laten draaien? En hoe kon je deze instanties bewegen tot medewerking aan de plannen?
4. Hoe zou de zo broodnodige bekwaamheid kunnen worden vergroot om zo een "bewijs" van die verkregen bekwaamheid te verkrijgen en te worden toegelaten tot het bedienen van de molens?
5. Hoe kon een oplossing worden gevonden voor het daarmee samenhangend probleem van verzekering dat telkens in de weg stond?

Examiner Evert Smit kijkt toe

6. Ook werd het noodzakelijk gevonden regelmatig bijeen te blijven komen voor verdere opbouw en continuïteit van de doelstellingen met aansluitend kleine excursies.

Na de pannenkoeken moest er natuurlijk een molen bezocht worden. De Valk in Leiden bleek gesloten. En zo kwamen ze per bus terecht bij de "Lijkermolens" in Rijpwetering waar Willem Kraan stond te draaien zoals de foto's van Eric Zwijnenberg laten zien.

Zendingswerk

Dit was de start van wat daarna het Gilde van Vrijwillige Molenaars zou gaan worden.

Er volgden snel meerdere bijeenkomsten. Maar er werd ook op andere manieren aan de weg getimmerd. Pers en media werden benaderd. Artikelletjes werden geschreven voor het vakblad De Molenaar, Molennieuws en andere bladen.

Op 12 december werd een brief geschreven aan De Hollandsche Molen, waarin zij hun voornemen om zich als groep te gaan inzetten om bestaande en gerestaureerde molens in den lande weer van tijd tot tijd te laten draaien. Dick Prins die als woordvoerder optreedt, en daarna min of meer vanzelfsprekend voorzitter werd, brengt daarin naar voren wat zoal de voordelen zijn om een en ander flink aan te pakken. Ook worden de problemen die worden ondervonden naar voren gebracht. Zoals weinig begrip bij molenaars en moleneigenaren als gemeenten, provincies en waterschappen. Onvoldoende opleidingsondersteuning om vakbekwame molenaar te worden. Dat kan immers niet in enkele dagen! Verzekeringen!

Aktiegroep of aspirant molenaar

In Molennieuws van mei 1968 besteedt het bestuur van DHM aandacht aan "VRIJWILLIGE MOLENAARS" naar aanleiding van een door de groep opgestelde brief. Het sympathieke doel wordt door de vereniging aangemoedigd en de in de brief genoemde voordelen worden overgenomen. Ook worden de eerste contouren van de opleiding geschetst. DHM is bereid met raad en daad de goede zaak te ondersteunen en benoemt een commissie waarin zitting hebben Evert Smit Jr, bestuurslid van DHM en De Zaanse Molen, A.J. de Koning, technisch adviseur van DHM, en I.J. de Kramer, bestuurslid van DHM en molentechnicus van de Provincie Zuid Holland.

Maar er was ook de nodige weerstand en onbegrip te overwinnen. DHM was af en toe ook wel een beetje regentesk werd er wel eens opgemerkt. Er was in bestuurlijke kring wel eens iemand die hen meer als actiegroep beschouwde dan als aspirant-molenaars. Ook in het vakblad De molenaar werden nogal eens vraagtekens gezet bij hun optreden. Oudere beroeps-molenaars moesten duidelijk wennen aan het idee. Veel werd opgelost door de deelname van Evert Smit, bestuurslid van DHM, in het bestuur van het Gilde en Eric Zwijnenberg in het bestuur van DHM. Communicatieve storingen werden zo vermeden en de samenwerking groeide.

'De communicatie gebeurde veelal handgeschreven, ook de ledenlijst werd met de hand bijgehouden'

De eerste stappen

Er ontstond een soort organisatie. Naast Dick Prins als voorzitter werd het bestuur gevormd door Jos Gunneweg (secretaris) en Gerrit Keunen (penningmeester). Vergaderingen vonden meestal plaats bij Dick Prins in Rijsenhout of bij Eric Zwijnenberg in Amsterdam. De communicatie gebeurde veelal handgeschreven. Ook de ledenlijst werd met de hand bijgehouden.

Door alle publicaties groeide de vereniging snel. Dat betekende veel improviseren. En werden ook veel "bokken geschoten" door communicatie-stoornissen met alle irritaties van dien. Niet vreemd in een tijd dat de bestuursleden nog niet allemaal over een telefoon beschikten en computers nog onbekend waren. Notulen werden voor het eerst gemaakt van een bestuursvergadering gemaakt op 14 augustus 1970. Met de leden werd gecommuniceerd via de "Informaties". Dit waren brieven aan de leden waarvoor de stencilmachine overuren maakte. Veel hand- en spandiensten werden verricht door "meij. A. van Riemsdijk" die min of meer het wandelend geheugen van het bestuur was.

In 1971 nam Eric Zwijnenberg het stokje over van Dick Prins en werd het bestuur uitgebreid met Evert Smit als vertegenwoordiger van DHM en het bestuur uitgebreid met enkele anderen die een belangrijke rol zouden gaan spelen. De eerste jaren werden vooral besteed aan de eigen opleiding en het organiseren van de opleiding. Daarom werden statuten en huishoudelijk reglement pas in 1972 koninklijk goedgekeurd.

Opleiding en eerste examen

Een van de punten uit 1967 was om opgeleid te worden tot goede, vakbekwame molenaars. Daarvoor werden geschikte opleiders gezocht. De allereerste les vond plaats op 9 november 1968 in Loenen aan de Vecht onder leiding van Jan den Besten. Deze was werkzaam bij het waterwinbedrijf van de gemeente Amsterdam en kende het wereldje van polder en waterschappen als geen ander. Bovendien was hij een ervaren molenaar. Hij zou ook de eerste lesbrieven gaan schrijven voor de "amateur-molenaars" die ook nu nog wel gebruikt worden in Friesland. Ook ontstond in deze periode de naam Gilde (een suggestie van van A.J. Koning) en ontstonden het maalboekje, een opleidingsraad, Gildevignet e.d.

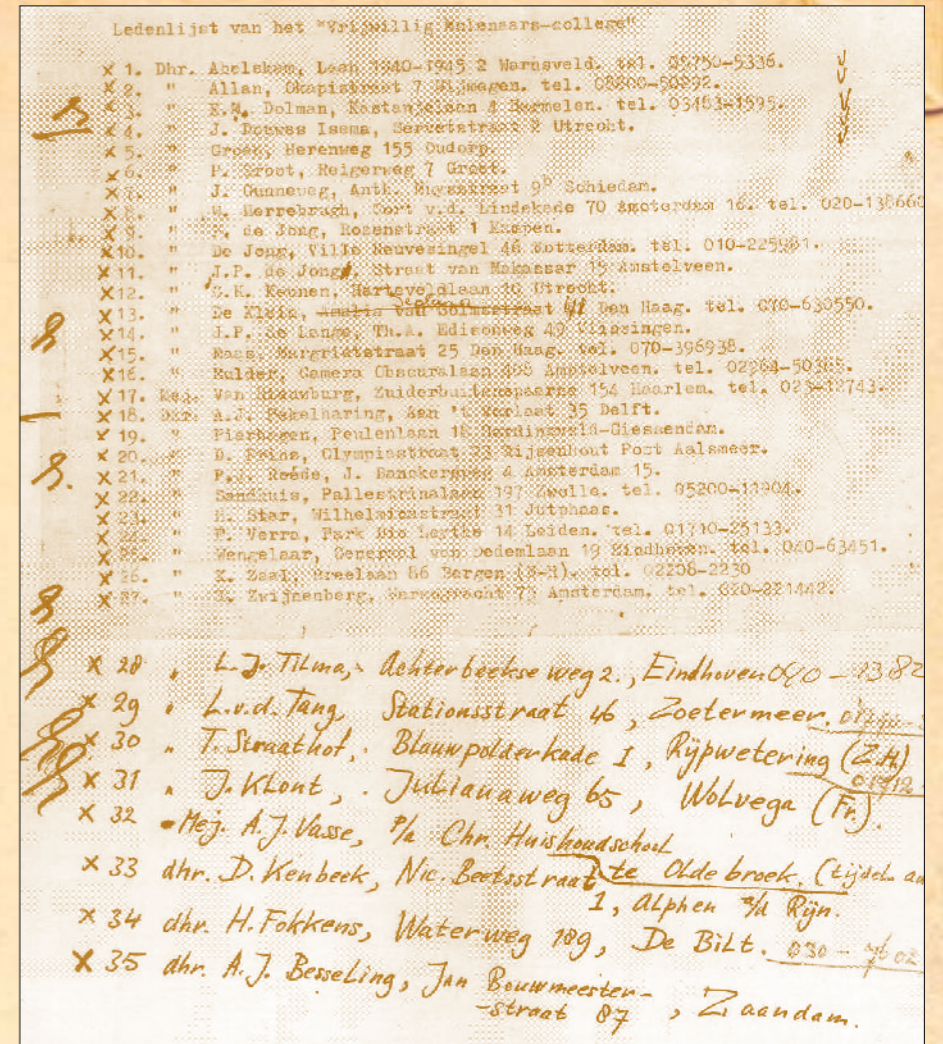
Het eerste examen kwam door de drukke werkzaamheden voor de opbouw van de opleiding en het Gilde enigszins chaotisch tot stand. Het vond plaats op 21 februari 1970 op molen De Kat aan de Zaanse Schans waar Evert Smit (bestuurslid DHM en De Zaanse Molen) de molenaar was. Niet alleen hij was lid van de examencommissie maar ook A.J. de Koning (voorzitter) en Joop Malisse (namens de Gelderse Molenvrienden).

Niet alle kandidaten slaagden de eerste keer. Slechts aan vijf van hen kon op de jaarvergadering van DHM dat jaar het getuigenschrift worden uitgereikt. Eric Zwijnenberg had het geluk de eerste te zijn die werd geëxamineerd. Niet belangrijk vonden ze want ze wilden zo snel mogelijk overal zelf aan de slag gaan als hulp-instructeur.

De molenaars zijn de ogen en oren van de molen

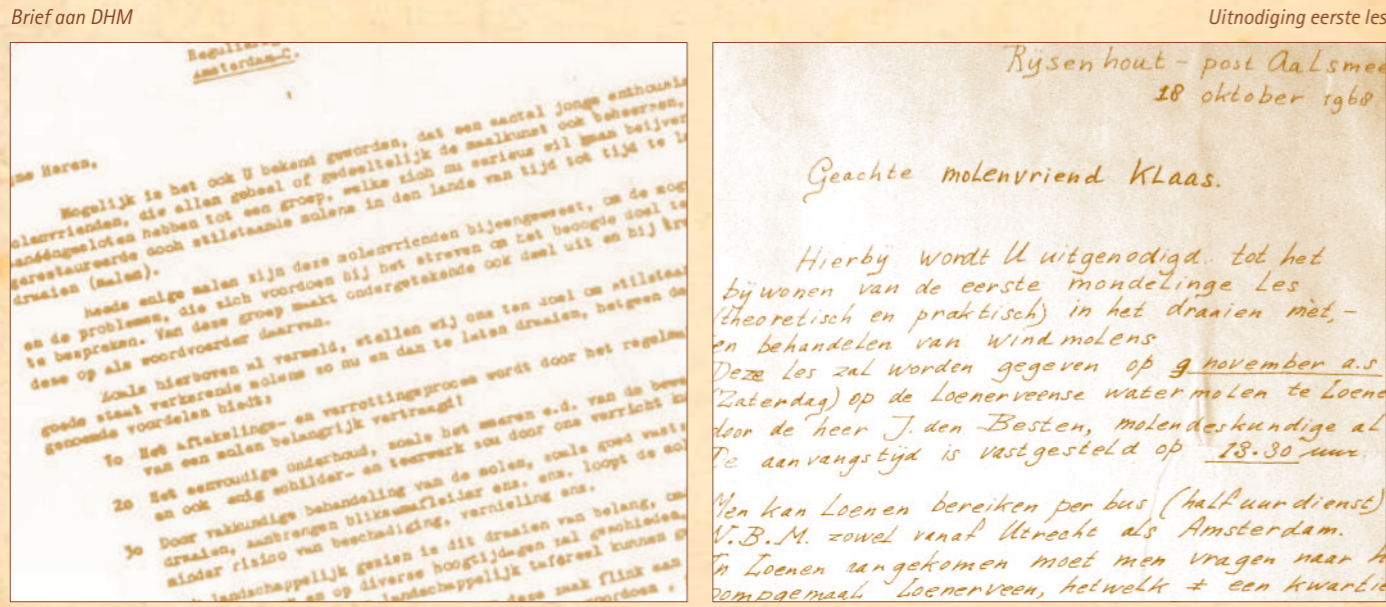
Zo werd begin 2009 bij de uitreiking van de Evert Smit biotooprijns in Usselo opgemerkt. Het sloot mooi aan bij wat de eerste opleider J. den Besten in zijn inleiding van de eerste lesbrieven al had geformuleerd:

'Het eerste examen kwam door de drukke werkzaamheden voor de opleiding enigszins chaotisch tot stand'

Eerste ledenlijst met aanvullingen

Artikel in het Vrije Volk, 1966

Jongste molenaar Nederland

Op 6 november 2009 ontving de 18-jarige Stefan Teeling uit Leeuwarden het getuigschrift Vrijwillig Molenaar van het Guild Fryske Mounders. Daarmee was hij de jongste molenaar van Nederland. Voor de lessen fietst hij zo'n 15 kilometer naar Molen St Victor in Wanswerd. Zijn enthousiasme uit hij ook op andere wijze. Hij heeft een speelmolen thuis in de tuin staan die momenteel "in restauratie" is en is hij bezig met het organiseren van een Leeuwarder Molendag in 2010.

Het krantenberichtje in de Volkskrant n.a.v. het persbericht werd opgepikt. In een ingezonden brief vond de briefschrijver het wel een goed alternatief voor de 14 jarige Laura Dekker. Iets met wind en zeilen en nog drie jaar de tijd om haar school aan de vaste wal af te maken".

Puntkomma

Rubriek voor reacties of aanvullingen van lezers

Molenaars-AOW?

Geachte redactie,

In de Gildebrief van september 2009 las ik in het artikel De Kam, dat er ieder jaar mensen zijn die willen stoppen met de hobby omdat ze iets anders willen om een of andere reden of ook overlijden. Er is een redelijk verloop en toch is nieuwe aanwas wel nodig om de molens te laten draaien met goed opgeleide molenaars. Heel mooi natuurlijk. Toch heerst er de angst dat het aantal gediplomeerde molenaars zal afnemen en er molens komen stil te staan. Dit zal rampzalig zijn want ook bij molens geldt; Rust Roest.

Bij de leeftijdsgrens van 75 jaar ben je niet meer verzekerd bij het Gilde. Wat ik ook leeftijdsdiscriminatie noem. Daarom zou ik graag willen weten of de leeftijdsgrens niet kan worden verhoogd als de molenaar daar nog capabel voor is.

Denk ook aan het soort molens zoals industriemolens waar nog redelijk zwaar werk aanwezig is en poldermolens waar het werk aan-

zienlijk lichter is en de molenaar nog jaren langer mee kan draaien en malen.

Geacht bestuur, denk hier eens goed over na. Ikzelf ben 73 jaar en volgens de regels zou ik over 2 jaar uit de verzekering geschrapt worden en een gezonde molenaar moet zwichten en weg.

Hopend, dat u dit artikel in de Gildebrief plaatst.

Groeten,

C. Schagen
Correljestraat 1
1759 VM Callantsoog

Vroegere molenaars

Als molenaar sta je vaak in een lange traditie van voorgangers op een eeuwenoud monument. In Veessen, met een molen gebouwd in 1779, ervaar je dat in het monument zelf. Maar het kan ook nog anders.

Allerzielen, maandag 2 november, heb ik even stil gestaan bij de graven van de vorige molenaars van Veessen. Te beginnen met de jongste; de graven van de broers Bats en Jan Langevoord. Zij waren molenaars sinds het overlijden van hun vader in 1928 en overleden respectievelijk in 1989 en 1996. Ik stond ook even stil bij het graf van hun vader, Jan Langevoord, molenaar tot zijn overlijden in 1928 en het graf van diens vader Lubbertus Langevoord, molenaar in Veessen vanaf 1850 en overleden in 1901.

vader Lubbertus Langevoord, molenaar in Veessen vanaf 1850 en overleden in 1901.

En dan was er het graf van Jan Nienhuis van wie de Langevoords eerst de molen pachtten en later kochten. Jan Nienhuis is geboren in 1784 en zijn wieg stond in Veessen bij de

molen. Hij overleed in 1866. Zijn vader Alexander was vanaf 1780 de eerste eigenaar na de bouwer van de molen van Veessen. Hij overleed al in 1790. Ook zijn graf zal op het kerkhof van Veessen liggen, maar is niet meer herkenbaar. Hij zal nog zijn begraven in het oude kerkje dat daar stond en dat in 1842 is afgebroken.

Het is heel bijzonder om nog langs de graven van je voorgangers te kunnen lopen, van wie de betrokkenheid met de molen zelfs ruim meer dan twee eeuwen terug gaat. Een van de grafstenen heb ik uit piëteit ook al eens een beetje opgeknapt. Ik ben niet katholiek, maar allerzielen is toch een mooie aanleiding om weer eens bij de voorgangers stil te staan.

Tekst en foto's
Gerrit Kouwenhoven

B. VAN DE VOORT

Leerzaam

Wij (u, als lezer van dit blad, en ikzelf) vinden molens vooral leuk. Toch? De verschillende redenen waarom iemand molenaar is kunnen uiteenlopen, maar de zin 'omdat ik dat leuk vind' geeft wel een redelijke samenvatting. Als wij, als molen-nerds, molens vooral leuk vinden, waarom moet de rest van de wereld ze dan vooral leerzaam vinden?

Natuurlijk heb ik tijdens mijn opleiding wel wat geleerd, je ontkomt er niet aan. Maar dat leren stond vooral in dienst van het leuk-zijn, in plaats van andersom. Ik deed iets wat ik leuk vond en leerde al doende. Wanneer molens bij de 'leek' gepromoot worden gaat dat vaak andersom. De molen is de ideale locatie om wat te leren over geschiedenis en cultureel erfgoed en dat moet het dan de moeite van het bezoeken waard maken. Waarom is de molen van zichzelf niet leuk genoeg om eens een kijkje te nemen? Ook zonder dat je er wat van leert kan je een heel leuk halfuurtje rondlopen op verschillende molens. Zoiets heet in moderne dagjesmensentaal een 'belevenis' en naast beleven, leren de bezoekers ook wel wat, maar zolang je het er niet bij zegt merkt niemand daar iets van. Zelfs als molens of de molenaarsopleiding in de plaatselijke pers gepromoot wordt, wordt de nadruk vaak gelegd op de hoeveelheden door te nemen lesmateriaal en niet op het leuk vinden van malen of vangen van een molen met windkracht zes.

Met kinderen en molens is het nog veel erger. Voor kinderen moeten molens vooral heel leerzaam zijn, blijkt uit de vele schoolprojecten en spreekbeurtpakketten. Onlangs is er zelfs een speciale website opgezet waar kinderen kleurplaten kunnen downloaden en spelletjes kunnen spelen. Hartstikke leuk idee, maar waarom noemen ze dat dan moleneducatief.nl? Er is geen betere manier om iets verantwoord en saai te maken dan het 'educatief' te noemen.

Het erge is ook dat molenorganisaties, het onderwijs en vooral ouders in hoge mate bijdragen aan de leerzaamheid van molens. Er zijn aardig wat mensen die hun kinderen meenemen naar de molen om hiermee een volgende leerzame stap te zetten in een toch al van educatie overlopende opvoeding. Bij de kinderen is de belangstelling voor de molen in zulke gevallen dan ook vaak nihil. Aan het eind van een rondleiding vroeg een vader eens aan zijn kinderen "en, hebben jullie er wat van geleerd?". Ik zag het meteen: alleen snelle en onvoorwaardelijke toediening van een ijsje kon voorkomen dat het leerzaamheidsstempel het verder zo leuke molenbezoekje zou verpesten.

Nieuw olieslagwerk molen de Windlust

In Nederweert zijn molenaars druk bezig om een olieslagwerk te reconstrueren in de stenen bergmolen de Windlust. Nu wordt er meestal mais gemalen, over ruim een jaar is het eerste windmolen in Limburg waar ook olie geslagen zal worden. Bij dit proces wordt ook het onderwijs ingeschakeld.

Molen de Windlust

De molen werd in 1872 gebouwd als graanmolen en was omstreeks 1900 werkzaam met een olieslagwerk. De molen brandde op 4 oktober 1944 door oorlogsomstandigheden geheel uit.

Voor eigen rekening reconstrueerde notaris Stassen uit Nederweert in de periode van 1979 tot 1993 de molen tot maalvaardige graanmolen. In de jaren 80 werden er kantstenen van het olieslagwerk onder de vloer van de invaart gevonden en verwerkt in de nieuwe bestrating.

Nadat de notaris in 1999 was overleden droeg de familie Stassen de molen in 2001 voor het symbolische bedrag van een gulden over aan de gemeente Nederweert.

Reconstructie

In 2004 werd er een molenstichting in het leven geroepen. De wens om het olieslagwerk te reconstrueren kwam hierin steeds vaker ter sprake. Men besloot met een nieuw olieslagwerk de molen weer een oorspronkelijk

karakter te geven. Er waren alleen kantstenen en geen verdere sporen aanwezig. Er was dan ook geen sprake van een echte restauratie, maar meer van reconstructie. Deze stenen waren de aanleiding van een lang gekoesterde wens van de molenaar van de Windlust, Piet Heldens, om het olieslagwerk weer aan te brengen. De kosten van het plan pasten echter niet in beschikbare budgetten.

Oplossing voor budgetprobleem

Door zijn ervaring als personeelsmanager bij een bouwbedrijf kwam ondergetekende veel in aanraking met de instroom van jongeren, waarbij aanvullende opleidingen een belangrijk item waren.

Zo kwam ik anderhalf jaar geleden als molenaar op het idee om met behulp van onderwijsinstellingen, vrijwilligers en molenbouwer Adriaens het olieslagwerk te gaan maken. Het plan kreeg bijval en we gingen aan de slag. Er werd een organisatie opgezet waarbij hoger, middelbaar en voorbereidend beroepsonderwijs werden ingeschakeld voor de engineering

Engineering

Werken aan het spoorwiel

Het is een prachtige ervaring om met VMBO, MBO en HBO een project te realiseren dat een bijdrage kan leveren aan een stukje cultuur van Limburg/Nederland. Voor ons als toekomstige docenten is dit een mooie manier om aan onze competenties te voldoen. Vooral omdat dit een tastbaar project is.

John, Michael en Thijs

en een deel van de uitvoering. En er werd ook een raad van advies voor het financiële traject van de grond getild.

Oude kasboeken

Vermeldingen in ruim 100 jaar oude kasboeken van de molen bevatten kostbare gegevens voor de reconstructie. Onder andere dat in 1897 een olieslagwerk was aangebracht voor een totaalbedrag van 79741 cent. De gevonden kantstenen en informatie van de hoogbejaarde oud-molenaar vormden een ondersteuning voor het aanvragen van de vergunning en leidde ertoe dat de nodige goedkeuringen en vergunningen konden worden verleend.

Aan de slag

Inmiddels hebben de 3 studenten van PTH Fonty's Hogescholen Eindhoven de engineering gereed en zijn zij als stageleerlingen aan de slag met de uitvoering. 1 Student is zelfs op het project afgestudeerd. De aanpak door de onderwijsinstututen en het vrijwilligerswerk hebben een positieve uitwerking gehad. In de zagerij van het plaatselijke openluchtmuseum is inmiddels het hout gezaagd en zijn de smeden aan de slag met stalen stroppen. De vrijwilligers hebben de slagbank gemaakt.

Bij Gilde Opleidingen is inmiddels het eerste wiel gemaakt en Het Kwadrant is gestart met het metselwerk van het doodbed en de vuister. Adriaens Molenbouw heeft het grote steenwiel in uitvoering. Door deze goede en plezierige samenwerking met veel partijen ziet het er naar uit dat over ruim een jaar de oliemolen in bedrijf kan worden genomen.

*Harrie Rooijackers
Molenaar in Nederweert en Ospel*

Voor meer info zie ook:
www.windstill.nl

Even voorstellen: Harry Rooijackers

"Ik ben niet werkzaam in het onderwijs. Ik werk 40 jaar bij een middelgroot bouwbedrijf en heb vele jaren o.a. personeelszaken gedaan. Instroom van jeugdigen en aanvullende opleidingen was daarbij een belangrijk item. Het is niet mijn molen maar van collega Piet Heldens.

Naast activiteiten voor de oliemolen kom ik er ook regelmatig in het kader van opleidingen, als instructeur. De 3 molens van Nederweert en Ospel zijn t.a.v. beheer ondergebracht in een stichting.

Als bestuurslid van de stichting ben ik ook bij de 3 molens betrokken."

Metselen doodbed en vuister

Het smeden van stroppen

De zagerij

Winds of change

Eerste korenmolenaarsgezel in Amerika

Voorbereiding

Met behulp van een Nederlandse leraar had Alisa Crawford zich de Nederlandse termen die in de boeken Zingende Stenen en Rondzingerde Stenen, die door het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde (AKG) gebruikt worden voor de opleiding Ambachtelijk Korenmolenaar, staan eigen gemaakt. Zo voorbereid kwam zij in april een week naar Nederland voor het eerste deel van de cursus. Zij ging aan het werk op De Zandhaas onder leiding van Jos Kors en draaide twee dagen praktijk op molen De Vriendschap in Weesp en Op Hoop van Beter in Ingen onder het toezien van de meestermolenaars Wouter Pfeiffer en Bert van der Voet. Ook werd de molensteenmakerij van de voorzitter van het AKG Hans Titulaer bezocht. Met succes voldeed ze aan de toelatingstest in het Nederlands en Engels. Begin oktober volgde een tweede week in Nederland. Zij volgde twee cursusavonden op de Bakkerijschool in Wageningen (waar zo'n 60 jaar geleden nog korenmolenaars werden opgeleid) en deed zij op een

aantal andere molens nog ervaring op in het afstellen van de molenstenen.

Toelating als gezel AKG

Omdat Alisa graag Gezel (Journeyman) van het AKG wilde worden, werd het gilde uitgenodigd naar Holland Michigan waar Alisa molenaar is op molen De Zwaan op Windmills Island. Daar konden dan de puntjes op de l worden gezet. De secretaris van het AKG, Bert van der Voet nam de honneurs waar en ging in de tweede week van oktober naar Amerika. De molen in Holland is een bekende Amerikaanse toeristische attractie die gedragen wordt door de plaatselijke burgers van Nederlandse komaf. Hun trots op Windmills Island en de molen heeft er voor gezorgd dat er nieuwe zeilen uit Maassluis op de molen konden worden aangebracht. De bouw van de molen is vrij zwaar uitgevoerd. Dat maakt het kruien zwaar. Maar Alisa staat volleerd in het kruiRAD. Omdat er zo'n 1000 bezoekers per jaar kunnen worden geteld is ook aan de veiligheid en de toegankelijkheid in de molen erg veel zorg besteed. Ook de weersomstandigheden zijn natuurlijk heel anders dan in Nederland. Bij 15 graden vorst en een dikke laag sneeuw worden 's winters de zeilen opgeborgen en staat de molen stil. In de zomer is er weinig wind. Maar in voor- en najaar wanneer er ook veel bezoekers komen kan er vaak flink worden gemalen

Volle zeilen

Na aankomst werd het vangtouw vervangen dat aan het kettinkje werd bevestigd dat was meegenomen uit Nederland. De volgende dag lag er een ton tarwe te wachten om te worden gemalen met de 17er kunststeen. Een 16er ligt er alleen nog voor de sier. Voor het malen waren twee dagen nodig.

Alisa legde de zeilen voor met een

veiligheidsgordel die aan de wiek werd bevestigd. Het malen had ze prima in de vingers. Het ophangen van de schoe en de aanslag op het staakijzer luistert heel nauw en was net als vaak in Nederland het geval is voor verbetering vatbaar. Het meel werd direct gezeefd en verpakt voor de verkoop voor het bakken van appeltaart en chocoladekoekjes. Ook andere werkzaamheden zoals het lichten van de steen die horen bij het korenmolenaarschap werden die week doorgenomen. Ook zijn we nog op zoek geweest naar een Buil. Als de koop rond is komt die er ook dank zij de bijdragen van de fans. Secretaris, Bert van der Voet, kon ook nog enkele sporen achterlaten. Zo zal de vervanging van de stelling geheel in hout geschieden en worden de biotoop en de zichtlijnen verbeterd door een aantal te kappen bomen.

Jearneyman

Aan het eind van de week volgde na een lezing door de secretaris van het AKG de uitreiking van het certificaat Gezel van het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde en overhandiging van het AKG-schild voor bevestiging aan de molenmuur. Dit gebeurde onder de belangstelling van 200 fans en de aanwezigheid van krant en televisie. Daarmee is Alisa niet alleen de eerste AKG-er in Amerika maar ook de eerste vrouwelijke AKG-molenaar. We zullen ongetwijfeld nog wel meer van haar horen. Ze is voornemens met haar kennis ook molenaars te gaan opleiden en als correspondent van de Gildebrief zullen we ook nog wel van haar horen.

Huib van Est en Bert van der Voet

Foto's: Bert van der Voet

Molenstenen in New York

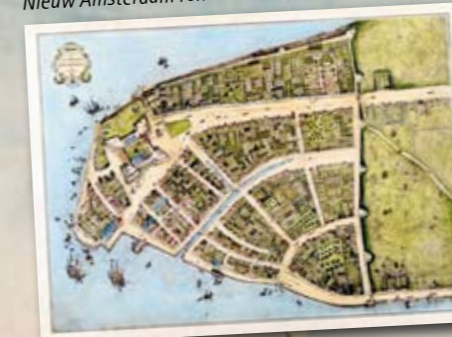

Dit jaar is het 400 jaar geleden dat Nederlanders voor het eerst voet aan wal zetten in Amerika. Een aantal jaren later bouwden ze Nieuw Amsterdam op de plek die nu New York heet. Daarmee begon ook de export van molentechnologie naar Amerika. Nederlanders hebben daar sporen achtergelaten die daar en in de taal zijn terug te vinden. Waaronder sporen van molens.

MANHATTAN

Nieuw Amsterdam rond 1660 met rechts de stadswal

Schilderij van Johannes Vingboons

Vingboons

In artikelen en boeken ter herdenking van het feit dat het schip van de West Indische Compagnie (WIC) de Halve Maen met kapitein Hudson aan het roer het anker liet vallen voor de kust van wat daarna Nieuw Amsterdam zou gaan heten komen afbeeldingen met molens voor die kort daarna gemaakt zijn. Op bekendste daarvan van de hand Johannes Vingboons zien we een horizon van de nieuwe stad met achter een bastion van Fort Amsterdam duidelijk de afbeelding van een windmolen. Een standerkorenmolen.

De eerste windmolens werden gebouwd op "Nooten Eylant" het latere Governors Island waar in 1624 zich de eerste groep kolonisten vestigde. Er werd een fort en een houtzaagmolen gebouwd. Deze laatste werd gebouwd door Franchois Fezard. De eerste windmolens op het nieuwe continent. Op een kaart van 1639 treffen we al drie molens aan.

Queens Plaza North stuit je op een voetgangerseiland bij een parkeerplaats op een koppel molenstenen afkomstig van een korenmolen. De stenen zijn ingegraven in het voetpad en vallen de voorbijgangers amper op. Ze worden vaak aangezien als putdeksels. De loper van 15 cm dikte vindt men ter hoogte van 41st Avenue en is duidelijk herkenbaar aan het grotere gat.

De stenen zijn afkomstig van een getijde-molen van ongeveer 1657 die was gebouwd door 'burgher' Jorissen. De voornaam is niet bekend. Men vermoedt dat hij van Duitse komaf is. Schepen van VOC en WIC werden vaak bevolkt door uit Noord Duitsland afkomstig scheepsvolk. Sommigen bleven daar achter en bouwden een nieuw bestaan op. Van Jorissen is bekend dat hij eerst smid was voordat hij besloot tot de bouw van een molen die gebruik maakte van eb en vloed op de kop van de kreek Dutch Kills (een Nederlands aardrijkskundig begrip dat kreek betekent, denk b.v. aan de Dortse Kil).

Burgers Sluice

In 1881 kwam er een einde aan de molen door de aanleg van de Long Island Railroad. Ook de "Burgers Sluice", de greppel naast de sluis die de toevoer van water naar de molen regelde is toen verdwenen. De molenstenen werden door

de familie Paynters die er woonde gebruikt als decoratie voor hun woning. Later werden het stoepstenen voor de Long Island Savings Bank. En tegenwoordig zijn ze dus terug te vinden als stoepstenen in Queens Plaza North. Het scherpstel van de stenen is nog duidelijk herkenbaar.

Herwaardering

Op dit moment is men doende de molenstenen die dreigen te verdwijnen voor de toekomst te behouden. De Greater Astoria Historical Society wil de stenen verplaatsen naar een park in de buurt en ze weg halen uit het drukke verkeerspunt dat voor vele miljoenen op de schop gaat. In het budget is hierin voorzien. De (getijde-, wind- en water-)molens zijn van groot historisch belang geweest. Export van tot meel gemalen tarwe door de molens in Queens naar Engeland en de Engelse kolonies hebben bijgedragen aan de economische betekenis die New York heeft gekregen. Hollandse molens hebben daarvoor de basis gelegd. Van de getijdemolens was de korenmolen van "Burgher Jorissen" de oudste.

Huub van Est

Voor dit verhaal is gebruik gemaakt van informatie en afbeeldingen die ik tegen kwam ik in boeken die in het kader van de viering van 400 jaar Amsterdam / Nieuw Amsterdam / New York zijn verschenen. Een en ander is aangevuld met afbeeldingen die op internet waren te vinden.

Hollandse namen

In New York en het Amerikaans zijn nog veel woorden te vinden met een Hollandse oorsprong. Yankee? Zeg maar Jan Kees. Maar ook straatnamen verwijzen naar in ons land bekende plaatsen.

Wallstreet	genoemd naar de stadswal die de Hudson verbond met de East-river
Brooklyn	Breukelen
Harlem	Haarlem
Broadway	Brede weg
Flushing	Vlissingen
Peter Minuitplein	genoemd naar de gouverneur die voor omgerekend 24 dollar aan snuisterijen Manhattan van de indianen 'kocht'

Molenstenen

Maar naast afbeeldingen van molens zijn er ook nog tastbare bewijzen te vinden. Op een druk verkeerspunt bij

Werkgroep herziening molenaarsopleiding

De 'nieuwe' molenaar (3)

De uitdrukking “Er zijn vele wegen die naar Rome leiden” is in de molenwereld zeker van toepassing. Je treft er molenaars aan, divers van “soort en plumeau”. Eigenzinnig als ze al zijn kiezen ze nadat ze geslaagd zijn allemaal hun eigen weg. Dat maakt de molenwereld zo levendig. Het blijven allemaal molenaars die hetzelfde bedoelen maar het anders zeggen en anders doen. En daarom zijn molenaars zo bijzonder, zo boeiend.

Voor onze leerling-molenaar is de confrontatie er mee in de eerste fase van de opleiding net een grens te ver. Nog onvoldoende toegerust met kennis van zaken om eigen keuzes te kunnen maken, is de eerste fase van de opleiding dan ook bedoeld om de instructeur de grondslag te laten leggen voor goed molenaarschap. De instructeur wijst de leerling op verschillende mogelijkheden die praktisch toepasbaar kunnen zijn. Mogelijkheden die vanuit een andere invalshoek, of wanneer de heersende omstandigheden er om vragen, te gebruiken zijn. In dit traject kan de instructeur nog sturend optreden.

Heeft de leerling-molenaar eenmaal een degelijke eerste fase achter de rug dan moet deze ook kennis maken met andere molenaars en oefenen met andere molens, of er gewoon gaan kijken. Dat er dan verschillen in handelingen aan de orde komen is duidelijk. Als hij dan tegen een molenaar aanloopt die wel eens even wil laten zien wat hij allemaal weet en kan, zal hij daar beter tegen opgewassen zijn.

Het opleidingsplan: Fase 2

4.2. Opleiden tot zelfstandigheid, verbreden van basis-kennis.

Doel: door het veelvuldig herhalen van de praktische handelingen uit fase 1 moet de vaardigheid vergroot worden, de snelheid van handelen verhoogd en het handelen verfijnd. Begrip en inzicht dienen te worden ontwikkeld. Het begrip 'goed molenaarschap' moet geleidelijk gaan leven en invulling gegeven worden. De leerling is aan het eind van fase 2 in staat zelfstandig de molen veilig te laten draaien.

Aan het eind van fase 2 kan begonnen worden met het 'stagelopen', het volgen een aantal uren instructie op een ander type molen, of een molen met een andere functie onder leiding van een stagemolenaar (dit is een verplicht onderdeel van de opleiding, maar kan ook in zijn geheel in fase 3 worden uitgevoerd).

Bezoek aan andere molens

Net zoals dat in het onderwijs gebruikelijk is moet de leerling-molenaar gewoon 'stagelopen'. Hij moet ook op andere molens praktijkervaring hebben opgedaan, door werkzaamheden te hebben verricht, te hebben geoefend, of gewoon te hebben rondgekeken. De kennismaking met stagemolenaars, moet als zodanig bijdragen tot verbreding van het spectrum van de opleiding.

Eenmaal wat verder in de opleiding zal hem duidelijk worden dat er meerdere 'wegen naar Rome' zijn. Dat er dan verschillen in handelingen aan de orde komen is duidelijk. De beginnende leerling is nog onvoldoende toegerust om hier doorheen te kijken. Met de instructeur kan hij in dit stadium die verschillen nog bespreken waarbij er dan vanuit gegaan wordt dat hij zich een beter beeld kan vormen en naar verwachting een meer verantwoorde keuze kan maken.

4.2.1 Praktijk:

Alle praktische handelingen uit fase 1: aandacht voor vlot en goed werken.

alle zeilvoeringen moeten worden beoefend.

zwichten met de staart.

aangeleerde handelingen kunnen soms ook op een andere manier worden uitgevoerd.

de leerling moet begrip hebben van de (on-)juistheid van bepaalde handelingen.

eenvoudige onderhoudswerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. de leerlingen gaat bezoekers rondleiden en uitleg geven

4.2.2 Theorie:

De theoretische kennis wordt uitgebreid en verdiept:

van de eigen instructiemolen moeten van het gaande en staande werk de namen van de meeste onderdelen bekend zijn.

voor zover er nog werktuigen aanwezig of in functie zijn, kent de leerling de namen van de voornaamste onderdelen en kan hij een globale beschrijving geven van de inrichting en werking van het bedrijf in de molen.

indien in deze fase een aantal praktijkuren op een andere instructiemolen wordt gemaakt, dient de leerling van die molen ook de namen van de belangrijkste onderdelen van de constructie, het gaande en staande werk, de vang en het wiesysteem te kennen.

in overleg met de eigen instructeur en voor zover mogelijk wordt een

verdeling gemaakt van de overige examenstof, die in de lesbrieven is vastgelegd: hiermee kan enige spreiding van de studielast over fase 2 en 3 worden gerealiseerd.

als regionale theoriebijeenkomsten worden georganiseerd, wordt aanbevolen, deze te bezoeken.

4.2.3 Het weer:

Doel: naast het ontwikkelen van een grotere vaardigheid in het waarnemen van (veranderingen in) de plaatselijke weersituatie, moet de leerling ook leren, de betekenis ervan voor zijn werken met de molen te begrijpen. Hij moet zijn waarnemingen in relatie kunnen brengen met andere informatiebronnen (weerberichten e.d.). Hij moet een redelijke weersvoorspelling kunnen maken voor de komende uren. Ook theoretische kennis van het weer moet worden verdiept.

Aan de orde komen:

verzamen van informatie d.m.v. observaties, weerberichten, weerkaartjes e.d. en zo mogelijk het verband tussen deze informatie kunnen verklaren. Gebruik logboekformulier.

de natuurkundige processen in de atmosfeer: invloed van de zon, temperatuursverschillen, luchtdrukverschillen, luchtstromingen, wolkenvorming.

hoge- en lagedrukssystemen met de bijbehorende weersverschijnselen en de betekenis hiervan voor de molenaar.

4.2.4 Veiligheid:

De leerling moet steeds meer bewust worden van eventuele veiligheidsrisico's die aan zijn handelen kleven. Praktische zaken worden met hem besproken, hij wordt ook aangemoedigd zelf zaken aan te dragen die belangrijk zijn. Enige kennis van wettelijke voorschriften en regels moeten bekend zijn.

Aan de orde komen:

de examenstof over veiligheid

Rapport 'Veiligheid op wind- en watermolens', DHM

ARBO: Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E), gebruik Plan van Aanpak (PVA)

(deze stof kan naar keuze verdeeld worden over fase 2 en fase 3)

Het opleidingsplan: Fase 3

4.3. Verdiepen en voorbereiden voor het examen

Doel: de leerling is in staat om vanaf aankomst op de molen tot het vertrek, geheel zelfstandig en op verantwoorde wijze, alle handelingen voor het draaien van de molen uit te voeren. Hij dient ook die maatregelen te treffen, die nodig zijn voor de eigen veiligheid, die van andere molenaars, van bezoekers, van de molen en de omgeving. Hij beschikt in verband daarmee ook over de benodigde kennis van het weer. Hij begrijpt het hoe en waarom van de handelingen die uitgevoerd moeten worden en van de werkzaamheden die hij verricht.

Een (deel van de) praktische fase dient op een andere molen, dan de instructiemolen, te worden uitgevoerd. In verband met de voorbereiding op het examen wordt aanbevolen het laatste deel van fase 3 weer bij de eigen instructeur uit te voeren.

De instructeur kan door toetsing, diverse praktijkopdrachten en voorbeeldsituaties vaststellen of de leerling voldoet aan het examenniveau voor praktijk, theorie, kennis van het weer en veiligheid.

4.3.1 Praktijk:

in de praktijken op een andere molen, bij andere stagemolenaars, of met dezelfde instructeur, worden zo veel en zo vaak mogelijk alle voorkomende praktische handelingen verricht. extra snel afzeilen in noodgevallen wordt beoefend. zo mogelijk worden alle voorkomende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, zoals de vang afstellen, (rond-)smeren, een molenzeil afnemen en ophangen, schiemanswerk (oogsplits maken, takeling e.d.). De leerling verzorgt rondleidingen voor bezoekers en wordt ingezet om nieuwe leerlingen gewijs te maken.

4.3.2 Theorie:

Voor het examen benodigde theoretische kennis die nog niet is behandeld komt aan de orde. Eerder behandelde theorie wordt 'bijgehouden' door herhaling.

de lesstof die in fase 2 niet is behandeld, wordt nu behandeld.

de leerling verdiept zich in molenhistorie en molencultuur van ons land.

het molenbehoud en de instanties en regelingen die daarvoor zijn. de molenbiotoop, Wet op de ruimtelijke ordening (WRO)

4.3.3 Het weer:

De leerling verdiept zijn theoretische kennis van het weer, kan een betrouwbare verwachting van het weer ter plaatse voor de komende 15 à 30 minuten geven en weet informatie uit andere bronnen goed te interpreteren.

kan veranderingen in de weersverschijnselen ter plaatse goed registreren en daaruit een redelijke korte termijn verwachting geven.

kan het ontstaan van bijzondere weersverschijnselen (onweer, ijzel, e.d.) verklaren en weet hoe daarbij te handelen.

4.3.4 Veiligheid:

Voor zover alle onderwerpen in fase 2 nog niet voldoende zijn behandeld, wordt dit nu afgerond. Aandacht blijft gericht op praktische toepassing van de kennis en een goede houding t.a.v. veilig werken.

5. Cursusmaterialen

Ten behoeve van de opleiding is een aantal documenten beschikbaar: Basisopleiding Vrijwillige Molenaar: gebruikt als naslagwerk.

Lesbrieven*, waarin de examenstof geselecteerd en gestructureerd wordt aangeboden.

Logboek, waarin de leerling de activiteiten in het kader van zijn opleiding vastlegt.

een checklist, waarin de vorderingen van de leerling worden bijgehouden en waarmee de instructeur een goede voortgang van de opleiding kan bevorderen.

de exameneisen ten behoeve van het examen voor vrijwillig molenaar. Daarnaast zijn andere materialen aanwezig (leskist, DVD, enz.)

6. Toelating tot het examen

Een kandidaat wordt toegelaten tot het examen als hij naar de mening van zijn instructeur over voldoende kennis en vaardigheden beschikt en deze hem voordraagt bij het betreffende Afdelingsbestuur van het

Gilde van Vrijwillige Molenaars. De kandidaat dient dan minimaal 18 jaar oud te zijn en ook aan de overige voorwaarden te hebben voldaan. Door het Afdelingsbestuur wordt de kandidaat een toelatingsexamen afgenomen, waarna bij voldoende resultaat aanmelding voor het examen voor vrijwillig molenaar (windmolen) volgt.

7. Het Getuigschrift en examen Vrijwillig Molenaar

De opleiding wordt verzorgd door het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Voor het verkrijgen van het getuigschrift dient de leerling een examen af te leggen. Het examen wordt afgenomen door De Hollandsche Molen. Het bestuur van De Hollandsche Molen heeft daartoe een commissie samengesteld die belast is met het afnemen van het examen, de examencommissie. Deze houdt ondermeer toelatingsvergaderingen ten behoeve van de voor het examen door Het Gilde van Vrijwillige Molenaars voorgedragen kandidaten en stelt de samenstelling van de commissies vast.

Een examen wordt afgenomen door een van deze commissies bestaande uit drie door De Hollandsche Molen aangestelde examinatoren en die op basis van de door haar vastgestelde Exameneisen en doelstellingen examens en beoordelen een kandidaat op theoretische kennis en praktische vaardigheden. In algemene zin dient de examenkandidaat te kunnen beoordelen of hij de molen verantwoord en veilig kan bedienen en laten draaien. En als dat verantwoord kan, aan tonen hoe hij dat doet en of de veiligheid steeds gewaarborgd is. Ook moet hij de molen verantwoord achter kunnen laten na vertrek.

Een vertegenwoordiger van, of De Hollandsche Molen, of Het Gilde van Vrijwillige Molenaars mag het examen bijwonen. Op verzoek mag ook een instructeur meelopen. Een daartoe aangestelde secretaris maakt een verslag van het examen.

Slaagt de kandidaat dan krijgt hij het getuigschrift uitgereikt door de Vereniging De Hollandsche Molen.

*Namens de werkgroep
Opleidingscoördinator Jan Jansen*

Het gehele opleidingsplan zal na 1 januari 2010 van de website te downloaden zijn.

5 bezitters molenaarsdiploma

In de molen de Kat, die behoort tot het fraaie complex de Zaanse Schans, zijn aan het begin van dit jaar een aantal jongelui door drie experts, waaronder de technische adviseur van "De Hollandsche Molen", aan de tand gevoeld.

Een studieboek In drie delen hadden ze doorgewerkt en theoretisch wisten ze alles van roeden, spullen, vangtouwen, remkleppen en wat er meer te pas komt aan het molen-mechanisme, maar het spreekt vanzelf, dat het In praktijk brengen van hun kennis bij het slagen voor het examen nog wel zo zwaar woog als de theorie. Vijf Jongelui van zeer verschillende achtergrond - er was zelfs een student In de sterrenkunde bijl - kwamen er door en hun werd tijdens de Jaarvergadering van "De Hollandsche Molen" die In maart in Amsterdam Is gehouden, het molenaars-diploma uitgereikt.

(Uit De Kampioen mei 1970)

Zeilmakerij van Neerven bv

MOLENZEILEN IN WK77 BRUIN OF WIT, MARLON BOLUS ROOD

Driek van Erpstraat 1
5341 AK OSS
Tel. 0412-624028
Fax. 0412-627973

**DEGELIJKHEID EN
GEGARANDEERD DE
BESTE KWALITEIT !!**

MOLENSTEENMAKERIJ

Voor de beste kunstmaalstenen als ook blauwe basaltlava maalstenen. Tevens wrijfstenen, kweernen (romeins model) demonstratiestenen (ø 10, 15 of 20 cm) en huishoudmolens. Zeer snel en vakkundig scherpen van uw molenstenen en maaltechnische adviezen.

Werkplaats:
Rijksweg 146
6586 AB Plasmolen, Nederland
Telefoon: 024 - 696 36 54
Fax: 024 - 696 36 57
GSM 0653667686
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

Hou streekeigenschappen in ere!

Marc Crins Molenzeilen

- ◆ Nieuwe molenzeilen, diverse mogelijkheden
- ◆ Reparaties van uw oude zeilen
- ◆ Lui-matten
- ◆ Bil kussens (in zeildoek)
- ◆ Aanverwante artikelen

Vraag vrijblijvend een offerte aan!

Dionysiusstraat 22
6071 KH Swalmen
tel. 0475-850284

gsm: 06-20949805
www.molenzeilen.com

Na de schade

In de vorige afleveringen van deze rubriek werd aandacht besteed aan de wijze waarop schade aan en in molens kan worden voorkomen. Maar hoe te handelen nadat schade is ontstaan. In het onderstaande wordt ingegaan op wat te doen als er toch schade is ontstaan.

Punten van aandacht

1. Probeer om de schade zoveel mogelijk te beperken.
2. Zucht een paar keer diep, want vanaf dit moment heb je een zware administratieve last te verwerken!
3. Beschrijf nauwkeurig wat er is gebeurd. (Datum, tijd, situatie, wie waren erbij enz.) Maak eventueel foto's en leg zeker vast als de oorzaak ligt in slecht onderhoud of in tekortkoming in de zin van de ARBO wet. Laat zo mogelijk getuigen mee ondertekenen. Laat niets achterwege wat van belang was in de reeks van gebeurtenissen die tot de schade geleid hebben.
4. Meld de schade binnen één dag bij alle verzekeringen die in aanmerking komen. Dit kan je eigen WA verzekering zijn. Meld het bij de moleneigenaar. Hij moet vervolgens zijn verzekering op de hoogte brengen. Let op of je misschien onder een vrijwilligersverzekering valt die door de moleneigenaar (gemeente) is afgesloten. Het kan zelfs gemeld moeten worden aan de verzekering van een door de schade getroffen bezoeker. Ook meld je de schade onmiddellijk bij ons eigen verzekeringssecretariaat.

5. Zorg ervoor dat alle meldingen precies hetzelfde zijn. Dit komt neer op je verhaal een aantal keer kopiëren en verzenden naar de verschillende verzekeringen.
6. Bij twijfel: Bel het secretariaat van de Gildeverzekeringen. (Zie telefoon Gildebrief of website).

Hoe kunnen de verzekeringen reageren.

- a. Een vragenlijst sturen die je altijd moet invullen en z.s.m. moet terugsturen. (Kopie bewaren)
- b. Een verzekeringsdeskundige sturen. Dit zal zeker gebeuren als het een grotere schade betreft. Een verzekeringsmaatschappij zal willen zien wat er precies gebeurd is en zelf al de schade willen taxeren. Je moet de mensen altijd (laten) ontvangen zodat zij alles in ogenschouw kunnen nemen. (Schriftelijk verslag van zijn bevindingen moet je krijgen, als dit niet gebeurt moet je erom vragen)
- c. De claim ontvankelijk verklaren, in dit geval dekt de verzekering de schade en kunnen de herstelwerkzaamheden beginnen en zullen betaald worden.

d. De claim niet ontvankelijk verklaren, dit moeten ze zwart op wit doen en met redenen omkleed.

Pas als situatie "d" het geval blijkt te zijn, wordt het nut van de verzekering die je bij het Gilde hebt lopen duidelijk.

Je verzamelt de afwijzing van zowel je eigen WA verzekering en die van de moleneigenaar en zendt deze aan het secretariaat met het verzoek om over te gaan tot dekking van de schade.

Wie zijn ook al weer verzekerd en waartegen?

- A. Alle geslaagde leden en leden in opleiding die hun contributie (€22,- per jaar) hebben voldaan zijn verzekerd tegen de schade die zij op de molen veroorzaken aan bezittingen van derden.
- B. Alle geslaagde leden en leden in opleiding die behalve hun contributie ook de WA+ verzekering hebben betaald (€ 13,-) zijn gedekt in het geval zij schade veroorzaken aan de molen.
- C. Alle geslaagde leden en leden in opleiding die behalve hun contributie ook de Ongevallenverzekering hebben betaald zijn verzekerd tegen de financiële gevolgen die een ongeluk op de molen met zich mee kan brengen. Iemand die ouder is dan 75 jaar valt buiten deze verzekering omdat aangenomen wordt dat je op die leeftijd nog nauwelijks financiële nadelen zult ondervinden van een ongeluk op de molen. (Pensioen, AOW).

Voor een uitgebreidere voorwaardenbeschrijving wil ik u op deze plaats wijzen op onze groene folder. Hierin staan o.a. de maximale uitkeringen bij schade of ongeval.

Ook staat er nadrukkelijk dat een leerling alleen verzekerd kan zijn indien hij of zij begeleid werd door gediplomeerd molenaar op het moment dat de schade ontstond.

U kunt deze folder downloaden vanaf onze website www.vrijwilligemolenaars.nl of opvragen via het verzekeringssecretariaat.

Parapluverzekering

Wat is er nu zo handig aan de molenaarsverzekering van het Gilde? Het is een verzekering die rugdekking biedt. Deze verzekering staat (binnen de grenzen van die in de groene folder genoemd staan) garant voor een financieel neutrale afwikkeling voor de vrijwillige molenaar.

Maar... de Gilde-verzekering is een parapluverzekering. Eerst moeten de andere verzekeringen geprobeerd zijn. Dit betekent dat de procedure van melden en toelichten eerst bij de andere verzekeringen zal moeten worden doorlopen. Hier kan enige tijd overheen gaan.

Direct melden bij Gilde

Waarom moet het verzekeringssecretariaat van het Gilde den meteen geïnformeerd worden??

Het verzekeringssecretariaat van het Gilde moet de schade, zeker als het een groot schadegeval is, ook meteen melden aan de eigen verzekeraar. Dit kan zijn: De Amersfoortse (Ongevallen) of Centraal Beheer Achmea (Schadegevallen).

Het kan ook zijn dat de verzekeringsmaatschappijen onderling een discussie aangaan over wie er nu moet opdraaien voor de schade.

Het is namelijk lang niet altijd gezegd dat de molenaar de echte "boosdoener" is, de schade kan ook door iets veroorzaakt zijn waar hij niets aan kan doen!

Bovendien kan het zijn dat er meteen iemand van het Gilde poolshoogte

gaat nemen bij de door schade getroffen molen of de na het ongeval herstellende molenaar.

Wanneer en wat wordt door het Gilde betaald?

Het Gilde komt over de brug als het secretariaat de schriftelijke afwijzingen van de andere verzekeringsmaatschappijen in haar bezit heeft. Dat wil zeggen, het Gilde staat garant voor het eigen risico en de verzekering betaalt de schade vanaf een bedrag van € 2.500,- tot het maximum dat in de groene folder vermeld staat.

En dan nog iets.....

Voordat welke verzekeringsmaatschappij dan ook over gaat tot het betalen van welke schade dan ook, moeten altijd originele nota's of (in geval van ongevallen) uitspraken van UWV e.d. worden overlegd.

Bij een schade onder de € 2.500,- die uiteindelijk in z'n geheel op het bord komt van de Gildeverzekering, moet behalve de schriftelijke afwijzingen van de andere benaderde verzekeringsmaatschappijen, een originele reparatienota moeten worden bijgevoegd.

Na het lezen van deze taaie kost durf ik te beweren dat jullie zullen zeggen: "Voorkomen is inderdaad beter!!"

Andrien Muijsers, penningmeester

RVS-verzekeringsreclame op molen

Ledenvergadering Gilde Vrijwillige Molenaars in Woerden

De jaarvergadering van het Gilde werd dit jaar gehouden op 4 april 2009 in Woerden. Hieronder het verslag van secretaris Joke Klinkspoor.

1. Opening

Voorzitter Theun Vellinga opent de vergadering en heet iedereen welkom.

Afmelding: G. Pouw, P. Hazelager, N. Vellinga, B. Slooten, T. Stoffelen, G. Sturkeboom, T van Weimeren en B. Trienekens.

Theun vraagt of er nog punten zijn die aan de agenda moeten worden toegevoegd: Ada Meurs vraagt om informatie over Opleidingen. Dit komt na de koffiepauze aan de orde.

2. Bestuursmededelingen

Ingekomen stukken:

Vanuit de afdeling Limburg is een vraag gekomen om een vertrouwenspersoon aan te stellen. Reden is Veiligheid in verband met onveilig gedrag; met name: ongewenst gedrag. Het bestuur zal zich buigen over deze materie en via de Gildebrief de leden op de hoogte houden.

3. Vaststellen van de notulen van de ledenvergadering 5 april in Amsterdam

Er zijn geen redactionele opmerkingen. De tekst van het verslag: wordt goedgekeurd met dank aan de secretaris.

4. Jaarverslag 2008

Een paar zaken worden nader belicht:

Examens

Het geslaagde aantal kandidaten voor wind- watermolaar is in % hoog. Dit is verheugend en in het voorjaar 2009 mogen we de 1500e geslaagde windmolaar begroeten.

Ton Maas meldt dat er zich voor het voorjaarsexamen 36 aspirant windmolenaars en 5 aspirant watermolenaars als kandidaat voor het examen hebben opgegeven.

In de aanmelding voor het examen is wat gewijzigd, vooralsnog geeft dit geen problemen. Als dat wel het geval zou zijn dan graag even contact opnemen.

Bestuurexcursies

Het bestuur is twee keer op stap geweest. De afdelingen Noord Holland en Noord Brabant zijn bezocht. Onderwerp was de opleiding. Het voorplan is om twee keer per jaar in gesprek te zijn met het afdelingsbestuur en een dag instructeurs en leerlingen te ontmoeten van deze afdeling. Dit is om te horen wat er leeft en met elkaar in gesprek zijn en blijven over begeleiden, opleiden en examineren.

Opleidingsraad

In dit overleg is er contact tussen Bestuur en de Afdelingsbesturen,

Ook hier is het contact tussen genoemden van belang over opleiding en vooral over de vernieuwingen. De opleidingsraad werd goed bezocht evenals de bijeenkomsten in de regio met de instructeurs.

Werkgroep III

De vernieuwing staat centraal, er komt een implementatieplan. Er zijn bijeenkomsten geweest met instructeurs, deze krijgen in 2009 een vervolg, ook zijn er weer bijeenkomsten in overleg met de afdelingsbesturen in de regio. Doel is om samen met instructeurs te kijken wat nodig is om hen te ondersteunen in de drieslag: Kennis, Vaardigheden en Inzicht van de leerling in opleiding.

Er worden lesbrieven geschreven, een Power Point kan een digitale ondersteuning bieden. Als er voldoende middelen en tijd zijn wordt deze ook ontwikkeld. Uniformiteit in opleiden (met natuurlijk ruimte regionale details) is wenselijk.

De blauwe/ grijze map blijft de basis en is naslagwerk. De lesbrieven verwijzen naar dit "standaardwerk".

Volgens Jan Jansen zou het mogelijk moeten zijn een instantie binnen te halen om een instructeur een rugzak te geven met hoe kan ik mijn leerling opleiden, mijn aanpak afstemmen op kennis, vaardigheden en inzicht en de "begin"situatie van de leerling.

Biotoopprijs

Deze is in 2008 uitgereikt aan de Stichting Wissink's Mol. Joyce Beneker is benieuwd naar aanvragen voor de prijs in 2009. Twee deelnemers aan de Jaarvergadering overwegen een aanvraag in te dienen.

De heer van Bruggen vraagt: Is de biotoopprijs een actie van GVM? Ik dacht van DHM?

De voorzitter zegt dat het GVM-bestuur de aanmeldingen graag tegemoet ziet. Zij zal deze beoordelen en vervolgens de prijs uitreiken.

Gildenverzekeringen

Penningmeester Andrien Mijzers geeft aan dat het een gunstig jaar is en er weinig uitgegeven aan verzekeringszaken. In de Gildebrief zal aandacht worden besteed aan hoe schade is te voorkomen. Zij verontschuldigd zich voor het feit dat er begin dit jaar gedoe was over de verzekeringen. Inmiddels is alles op orde en iedereen die betaald heeft is verzekerd.

Website

Dirk Jan Abelskamp geeft complimenten voor de vernieuwde website, er is veel te zien, informatie zowel algemeen als van de afdelingen te halen. De afdelingen kunnen er informatie op kwijt. Tip: Molenaars kijk op de website en afdelingen maak gebruik van deze bron en zet er informatie op.

Bliksemafleidercontrole

Leo Tiggelman brengt de veiligheid voor de molenaars, de molen en omwonenden/gasten onder de aandacht.

Er zijn 5 controleurs aan het werk. Het Gildebestuur stelt hiervoor geld beschikbaar van uw contributiegeld. Dus maak gebruik van deze dienst als molaar.

Een punt wat elke molaar zelf kan en moet controleren is de flexibele leiding; een zwak punt. Controleer dit dus regelmatig.

Bespreek een controle met de eigenaar zodat deze dit kan opnemen op de begroting. Een meetrapport is ook van belang voor de verzekering bij schade.

H. Weekenstro vertelt dat in de ARBO wetgeving gesproken wordt over een veilige werkplek voor mens en in dit geval op de molen. J. Tiggelaar neemt het op met de eigenaar van de molen. Er moet geld voor opzij gezet worden. Veiligheid is van belang.

Gildeverzendingen

De bestellingen kunnen via de website lopen goed. Van belang blijven de gegevens van de aanvrager. Bij een foutje weet Hub van Erve niet wie wat vraagt en waar het heen moet. Heb je na een aanvraag na 2 weken niets ontvangen, dan graag een reactie.

Er zijn nog vele oude Gildebrieven, neem ze mee voor PR!

Het Jaarverslag 2008 wordt goedgekeurd, met dank aan de secretaris.

Exameneisen DHM

Het voorstel voor vernieuwde exameneisen is ingediend bij De Hollandse Molen.

Ton Maas is secretaris van de examencommissie Hij vertelt wat er is besproken.

Er is een uitgebreid overleg geweest waarbij intensief is gewerkt met een klankbordgroep. Veel van deze reacties zijn gebruikt door de werkgroep. Daarna is het voorstel naar de DHM gegaan

De examencommissie heeft zich geschaard achter de eisen. DHM heeft op 1 april vergaderd, en heeft de eisen vastgesteld. Publicatie van de vernieuwde exameneisen volgt te zijner tijd.

Er komt nu een implementatieplan van een vernieuwd opleidingstraject, want de opleiding (de instructeur) bereidt de leerling voor op het vernieuwde examen.

Ton bedankt Mark den Boer en Dirk Jan Abelskamp, vanuit hun taak in de examencommissie, Jan Jansen en Ranko Veuger, voor hun inzet namens het Gilde van Vrijwillig Molenaars.

De herziene exameneisen betreffen de opleiding van de windmolaar. Ook de doelstellingen van de watermolenaars moeten nog aan de orde

komen.

Dik Buijs stelt de vraag wanneer de implementatie voor de opleiding Watermolaar plaatsvindt?

De voorzitter geeft aan dat de windmolaar nu aan bod is geweest. In de Gildebrief zal worden vermeldt, wanneer het traject voor de watermolaar wordt ingezet.

Opleidingen

Jan Janssen deelt mee dat Werkgroep III de taak op zich heeft genomen om een opleidingsplan te maken. Het opleidingstraject zal aan moeten sluiten op de afspraken die voortvloeien uit het overleg dan het GVM met DHM en de invoering van de nieuwe examen eisen. Kennis en vaardigheden zijn belangrijk, maar hoe krijgt een leerling meer inzicht naast kennis en vaardigheden, dat moet niet worden vergeten. Hoe zorgen we er voor dat de instructeur zich bekwaam voelt om de leerling in dit proces te begeleiden.

Perdijk vraagt of de lesbrieven alleen voor leerlingen en instructeur zijn?

Voor ieder die betrokken is bij opleiden is deze informatie beschikbaar, dus voor instructeurs en gastgevend molenaars.

De huidige examenkandidaten voor zowel voor- als najaarsexamen doen nog examen op basis van de oude exameneisen.

De voorzitter meldt dat de lesstof en de trefwoordenlijst (index) klaar zijn.

Ranko Veuger meldt dat 100 vragen al klaar zijn.

Wat betreft digitalisering van de opleidingsmaterialen zie boven onder Werkgroep III

Het jaarverslag wordt vervolgens goedgekeurd en vastgesteld.

5. Financieel jaarverslag 2008

De heer Loeve doet verslag van de kascommissie met de complimenten voor de perfecte ordening en goede overzicht.

Het jaarverslag wordt goedgekeurd met dank aan de penningmeester.

6. Vaststelling begroting

De penningmeester presenteert de cijfers en licht deze toe waarna de begroting wordt vastgesteld.

7. Benoeming van kascommissie

C. Loeve is aftredend lid en wordt bedankt voor het doen van verslag.

H. van Erve, T. van Weimeren en J. Wieffer hebben zitting in de kascommissie van 2009.

We zoeken een vierde persoon als reserve, G Barendse meldt zich aan.

8. Bestuursmutaties

Andreas de Vos is vice-voorzitter en verzorgt het contact met de afdelingen. Andreas zit al elf jaar zitting in het landelijke bestuur. Hij heeft veel bestuursleden zien komen en gaan ook door zijn contacten met de afdelingen. Hij treedt af en is niet herkiesbaar.

Voorzitter Theun Vellinga bedankt Andreas voor zijn inzet met de volgende woorden:

"Bij Andreas weet je waar je aan toe bent, Andreas is duidelijk en nodigt uit tot een goede inhoudelijke discussie. Je bent een plezierig medebestuurder, ook dat is erg belangrijk bij een vrijwilligersclub. Andreas dank je wel."

Frans Tullemans heeft er 4 jaar op zitten en stelt zich herkiesbaar.

Er zijn twee vacatures.

Frans Tullemans wordt voorgesteld als kandidaat om naast zijn zorg voor de ledenadministratie en de website ook de taak van Vice-voorzitter op zich te nemen.

Voor de bestuurspost "contacten met de afdelingen" wordt voorgesteld:

Ingrid Friesema, zij is bereid deze taak op zich te nemen. Ingrid woont en werkt in Utrecht en is bestuurslid in de afdeling Utrecht. Als gediplomeerd molenaar draait zij op molen De Hoop in Loenen aan de Vecht.

De vergadering stemt in met de voorgestelde kandidaten.

Nieuwe bestuursamenstelling:

Theun Vellinga, voorzitter, benoemd 2008

Frans Tullemans, vice voorzitter, webmaster en ledenadministratie, benoemd 2005

Joke Klinspoor, secretaris, benoemd 2007

Andrien Muijsers, penningmeester, benoemd 2007

Joyce Beneker, biotoop, benoemd in 2007

Jan Jansen, opleidingen, benoemd in 2008

Ingrid Friesema, contact met de afdelingen 2009

Voorzitter constateert dat de samenstellingen van het huidige bestuur geen weerspiegeling is van het huidige ledenbestand; drie heren en vier dames.

9. Uitreiking Korenmolenaarscertificaten

De cursus is voor Ambachtelijk Korenmolenaar is onlangs afgesloten voor een aantal molenaars. De volgende molenaars zijn geslaagd voor de Korenmolenaars-examen. De geslaagden zijn;

Vincent Kraan, Emiel van Schaijk, Toon Hendrikk, Christian Pfeiffer, Jan Sinnema, Hans Suvling, Dick Pruys. Hans Titulaar en Petro van Doorne reiken de certificaten uit aan drie van hen.

Er start een nieuwe cursus op woensdag, er zijn 22 aanmeldingen Leuk om te merken dan vele molenaars zich willen verdiepen in het vak van korenmolenaar.

Deze cursus maakt je deskundiger in het malen en het werken met koppels stenen.

Het contact met bakkers is professioneler omdat de vrijwilliger er meer van weet.

Het klantenbestand is veranderd, bakkers zijn nog wel klant maar in de molenwinkels komen veel meer particuliere klanten die bakken. De broodbakmachine heeft hier een grote rol in gespeeld.

10. Rondvraag:

Het in 1978 behaalde certificaat Korenmolenaar hoe is dat te vergelijken met de huidige opleiding?

Het certificaat is geen diploma, zoals het molenaars getuigschrift. Het certificaat geeft aan dat je aanvullende vaardigheden en kennis hebt opgedaan toegespitst op het ambacht van het malen van koren. Er kunnen geen rechten aan worden ontleend. .

Eindredacteur Huub van Est vraagt om met informatie te komen voor De Gildebrief. Alles wat nieuwsaarde heeft of waar andere molenaars iets aan hebben is welkom. Bel of laat het weten per email. De gegevens staan in het colofon van de Gildebrief.

J. Tiggelaar merkt op dat eerder de jaarvergadering in Arnhem werd gehouden, deze plek is makkelijk te bereiken vanuit het Noorden. De laatste jaren zijn de locaties in op telkens wisselende plekken als Zaan- dam, Amsterdam, Woerden. Is een centrale plek mogelijk?

De voorzitter meldt dat er is gekeken naar reistijden met de routeplan- ner en het midden van het land is aangehouden. De wens is duidelijk. Een vraag om toch samen met DHM te vergaderen wordt beantwoord met Nee omdat er geen draagvlak is bij de leden.

Is er aandacht voor de constatering dat er gezien het ledenaantal wein- ige mensen zijn? Hoe komt het dat er weinig mensen komen. Is de vergadering niet interessant genoeg? Hoe houd je als bestuur contact met je leden?

Voor het landelijke bestuur GVM zijn er zittingstermijn, voor het afde- lingsbestuur is dit niet. Heeft de aandacht van het landelijke bestuur? Het is wenselijk, wellicht noodzakelijk dat er een vertegenwoordiger van DHM aanwezig is. Zo kunnen vragen die onder verantwoordelijkheid van DHM vallen gelijk daar worden neergelegd of indien mogelijk gelijk worden beantwoord.

De voorzitter draagt er zorg voor dat de volgende jaarvergadering in 2010 DHM expliciet wordt uitgenodigd om aanwezig te zijn.

Een vraag over biotoopwachters. Ooit waren er biotoopwachters aange- steld. Hun regio werd zo groot dat het lastig was om "alles" in de gaten te houden. Er is op een moment gekozen om de molenaars te adviseren de biotoop zelf in de gaten te houden.

Mark Ravesloot vertelt dat het bij Gemeenten zeer verschillend is ge- regeld, in

Noord Holland hebben ze biotoopwachters die met elkaar overleggen. Hoe werkt dat in andere provincies? Sommige gemeenten (Nieuwegein) informeren de molenaar, veel is mogelijk via @mail en Internet.

Lunchpauze

Tijdens de lunch was er gelegenheid om De Molen De Windhond te bezoeken.

In het middagdeel heeft de heer Paul Vesters, werkzaam bij het Utrechts Landschap ons ingelicht over de gang van zaken rondom de molens die in beheer zijn bij deze stichting.

Mark Ravesloot gaf een inleiding over de Biotoop, vooral hoe je als molenaar draagvlak creëert bij omwonenden en hoe je overlegt met gemeente en gemeenteamttenaren en projectontwikkelaars. Ook het in de gaten houden en lezen van bestemmingsplannen is van belang. Hoe blijf je als molenaar op de hoogte van alles wat er rondom dit mo- nument verandert of veranderen gaat. De regelgeving is voor instanties vaak leidend. Daarom moet je er op tijd bijzijn, De Hollandsche Molen ondersteunt de eigenaren en molenaars in bio- toopzaken.

Mark nodigt een ieder uit om op de website te kijken en bij vragen contact op te nemen.

Mark Ravesloot heeft zijn studie bijna afgerond en eerder zijn stage omgezet in een halfjaar contract bij DHM. Op de vraag Van Ada Meurs of hij blijft meldt Mark dat de financiële positie van DHM daar een rol bij speelt. Kan zijn contract worden verlengd?

Mark is te bereiken onder het telefoonnummer van De Hollandse Mo- lens tel: 020- 6238703 email Mark Ravesloot: m.ravesloot@molens.nl

De presentielijst is getekend door 43 leden.

Boekenmolen

Spieren, water, wind 23.000 jaar malen en molens

Dit is niet het zoveelste molenboek, nee. Het boek draait om de geschiedenis van de molen in de breedste zin des woords. Van de alleroudste vondsten van een maal of wrijfsteen, van handmolen tot verticale windmolen, van kokermolen tot windmotor, van noria tot schipmolen zijn er in te vinden. De auteur heeft geprobeerd alle molentypen en werktuigen die van belang zijn geweest in de ontwik- keling van de molen te beschrijven en zo hun rechtmatige plaats te geven in de wereldgeschiedenis. Hij schuwt zelfs niet aandacht te besteden aan de moderne windturbines en waterkrachtcentrales.

Alle mythes over de geschiedenis van de molen worden naar de prullenbak verwezen. Hebben de kruisvaarders de windmolen meegenomen uit het Midden-Oosten? Nee, de windmolen is ontstaan in de zuidelijke Nederlanden, Vlaanderen om precies te zijn, is een van de conclusies in dit boek. Ook de fabel dat Cornelis van Uitgeest de kantstenen zou hebben uitgevonden wordt onderuit gehaald. De kantstenen werden al gebruikt in de 4e eeuw voor Christus, door de Grieken.

Het boek, bijna 400 pagina's in zwart/wit, is het resultaat van jaren speurwerk in archief en op internet, studie op vele publicaties, reizen naar diverse landen, en heel veel computerwerk. Het boek is rijk aan illustraties, zowel foto's uit vele landen als simpele maar duidelijke (doorsnede)tekeningen van de vele molentypes die de revue passeren. Het boek van de hand van Jaap Kamphuis is in eigen beheer uitgegeven. (Ranko Veuger)

Het boek is voor 35 euro te koop bij het Molenmuseum in Koog a/d Zaan, bij diverse Zaanse boekhandels, op Molen Het Lam in Woudsend, de Rat in IJlst en op oliemolen De Passiebloem in Zwolle en bij Levende Oost-Vlaamse molens in Horebeke. Meer informatie over boek of verkooppunten is te vinden op www.industriemolens.nl.

Zingende zeilen

Molens speelden vroeger een cruciale rol in de samenleving. Iedereen trof elkaar daar en wisselde daar de laatste nieuwtjes uit. De molenaar werd bewonderd om de manier waarop hij de natuurkrachten beheerste voor deze voor de samenle- ving zo belangrijke machine. Maar hij werd ook gewantwoord; "Er is geen mo- lenaarshaan of hij at wel gestolen graan" als het ging om scheploon. 's Nachts malen had iets verdachts. Ook werd hij gezien als vrouwenversierder. Het is dan ook niet verwonderlijk dat hij een dankbare bron is geweest voor liedjeszangers. Voor liefhebbers niet te missen. Jean Delcour bundelde 99 molenliederen van de zestiende tot het begin van de twintigste eeuw.

Het boek met CD kost 25 Euro exclusief verzendkosten en is verkrijgbaar bij Mola - Provinciaal Molencentrum, Puyenbrug 5, 9185 Wachtebeke, 09 342 4240, mola@ oost-vlaanderen.be Muziekmozaïek. Impulscentrum voor Folk en Jazz. Huis van de levende traditie, Wijgaardstraat 5, Gooik, tel. 02 532 2838, info@muzmoz.be

Levende Molens van Holland

Een documentaire film van Menno Mennes

Op 5 november vond in de Molenaarskamer van molen "de Windhond" te Soest de première plaats van de film "Levende Molens van Holland". Onder de belangstellenden nogal wat vrijwillige molenaars van molens die in de film een rol spelen. Tevens waren aanwezig Leo Endendijk, directeur van De Hollandsche Molen, Frans Tullemans, vice voorzitter Het Gilde van Vrijwillige Molens en Lieven Denewet, Molenforum Vlaanderen. Deze drie kregen de eerste gesigneerde exemplaren van deze film aangeboden door de maker, Menno Mennes.

De film is vooral bedoeld voor diegenen die Neder- land als molenland kennen, maar verder geen of weinig kennis hebben van de grote verscheidenheid aan molens die Nederland herbergt.

Prachtige beelden van typisch Nederlandse luchten komen voorbij, met steeds opnieuw een draaiende molen prominent aanwezig. Alle streken van ons land zijn bezocht waardoor er een aardig beeld wordt gevormd hoe divers ons molenlandschap is. De namen van de molenaars komen in beeld en af en toe komt er ook een (vrijwillig) molenaar aan het woord.

De DVD is te bestellen via de website www.levende-molens.nl of via Holland Heritage®, Beijemansweg 7,1251 PE Laren, Tel: 035-5387272

Molensrijmpjes, -gezegdes en -versjes

Vrijwillige Molenaars doen ook nog wel eens andere dingen dan draaien met molens.

Jarke W. Schober van molen De Hoop in Elden (Arnhem) maakte een klein boekje met bovenstaande titel. Het boekje met foto's is verkrijgbaar op de molen voor 6 euro.

Discussie Bazelmans

Op vrijdagmiddag 5 maart 2010 zal er in Amersfoort een gesprek plaats vinden tussen Prof. Dr. Jos Bazelmans van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en het bestuur van het Gilde en een delegatie van de afdelingsbesturen. Daarin zal de plaats en positie van de vrijwillig molenaar en zijn betekenis voor het instandhouden van een belangrijk stuk cultureel erfgoed aan de orde komen. Van die bijeenkomst zal verslag worden gedaan in De Gildebrief of op de jaarvergadering. De discussie is naar aanleiding van het artikel van Jos Bazelmans in het tijdschrift Vitruvius van januari 2008 met als titel "Moeten molens altijd malen?" Op onze website staat onder NIEUWS een link naar het betreffende artikel.

Deze rubriek vermeldt activiteiten van de vereniging, de afdelingen en de regio. Hoewel de redactie begrip heeft voor het feit dat activiteiten vaak op korte termijn worden georganiseerd verzoeken wij iedereen rekening te houden met de verschijningsdatum van de Gildebrief. Het is immers niet zinvol activiteiten te vermelden die al hebben plaats gevonden op de dag van verschijnen van de Gildebrief.

De Gildebrief verschijnt voorafgaand aan de jaarvergadering eind maart, eind juni, eind september en vlak voor Kerst. U kunt ook even contact opnemen met de eindredacteur.

Leeuwarder Molendag

Op zaterdag 17 april 2010 vindt voor het eerst de Leeuwarder Molendag plaats. Daaraan nemen acht molens binnen de gemeente Leeuwarden deel. Meer daarover is te vinden op: www.everyoneweb.com/leeuwardermolendag.nl

Gezocht

In 2011 bestaat De Nieuwe Molen in Veenendaal 100 jaar. Voor het Veens Molenboek, met een molengeschiedenis vanaf ongeveer 1600, dat men bij die gelegenheid wil uitgeven is men op zoek naar foto's, afbeeldingen en verhalen.

Wie iets heeft of weet kan contact opnemen met Hans de Kroon. Tel. 0318 - 529240 of jacdekroon@ziggo.nl of www.denieuwemolen.nl.

Onderdak gezocht voor hoogmaaldertij

Wegens ruimtegebrek zoekt het Nederlands Bakkerij Museum in het Gelderse Hattem onderdak voor het object dat afkomstig is uit de panden van Noury & Van de Lande.

Het museum ziet de hoogmaaldertij het liefst ondergebracht in een museale ambiance en/of in een molen. 'De hoogmaaldertij werd aan-

gedreven door één van de eerste elektromotoren welke ook in het bezit is van ons museum. Het totaal zouden we in langdurig bruikleen willen afstaan!

Voor vragen en nadere inlichtingen kunt u contact op nemen met het de heer Barendsen. Tel. 038 - 444 17 15 of e-mail: directie@bakkerijmuseum.nl.

Instructeurs gezocht voor de Vakcursus Korenmolenaar

Het enthousiasme voor het volgen van de Vakcursus voor Korenmolenaar is groot en wordt steeds groter, zo ook voor de cursus 2010. Het is niet alleen de stof en de presentatie van de verschillende onderdelen op de Bakkerij en Hotel school in Wageningen, maar ook het steeds samenkomen van de cursisten uit het gehele land om op deze avonden van gedachten te wisselen en moeilijke en leuke problemen te bespreken. Ook op het technische gedeelte wordt enthousiast gereageerd.

De goede sfeer werkt uitnodigend voor cursisten, hoe ver ze ook moeten rijden.

Het grootste probleem echter voor de commissie is het vinden van instructeurs die op hun of eventueel een andere molen de kennis van vooral het billen en afstellen van de molenstenen willen en kunnen overdragen aan die cursisten die het graag willen leren. Let wel: deze nieuwe garde is de toekomst voor de korenmolens. Zij zijn het die straks met de kennis die ze hebben vergaard onze korenmolens kunnen overnemen zij het professioneel of op vrijwillige basis.

Wij zoeken die molenaars die het leuk vinden en de gave hebben hun kennis en kunde over te dragen en al enkele jaren

meedraaien hun te leren het molenaarsvak eigen te worden.

Het zal dan gaan om ongeveer 7 dagdelen per jaar meestal te houden na de grote vakantie aan 2 of 3 personen tegelijkertijd. Tijd en dagen kunt u in samenspraak met de cursisten afspreken.

Mocht u geïnteresseerd zijn en wat meer inlichtingen willen hebben neem dan even contact op met Bert van der Voet 06 - 20622117 of Hans Titulaer 06 - 53667686. Wij horen graag van u.

De cursuscommissie

Overdonderd door de burgemeester

Eind oktober was Nel van Leijen natuurlijk aanwezig op de gezamenlijke vergadering van de afdeling van het Gilde en de vereniging De Zeeuwse Molen waar ze een lezing hield over de relatie tussen molens en merklappen; haar andere hobby.

Ze was totaal overdonderd toen tijdens haar lezing familieleden binnenkwamen en burgemeester van der Zaag van Goes de zaal binnenstapte met een kistje onder de arm. Daarin zaten de versierselen en oorkonde die bij

haar benoeming tot lid in de Orde van Oranje Nassau behoorden. Geheel verdiend. Ze begon haar molencarrière in de zeventiger jaren in Obdam en is sinds 1981 stadsmolenaar van Middelburg. Als medeoprichtster van de afdeling Zeeland van het Gilde nam ze velen die interesse toonden in het molenaarsvak op sleeptouw en begeleidde ze jonge en oudere molenaars naar het diploma. Tot de dag van vandaag is ze bestuurslid van de afdeling en draait ze 'haar' molen in Nieuw- en Sint Joosland. Daarnaast helpt ze bij restauraties

en is ze onbezoldigd conservator textiel van museum De Bevelanden. Na afloop was er een feestje om dit alles te vieren.

Feest voor Leen Duijm

Op 30 oktober werd gevierd dat Leen 25 jaar molenaar was op poldermolen De Helper aan het Paterswoldse meer. Hij werd hij toegesproken in de zaal van De Twee Provinciën door de voorzitter van het Meerschap, de Harener burgemeester Boumans. Een toepasselijke plaats

voor de geboortige Drent uit Groningen. De Helpermolen aan de andere kant van het water was door het weer nog maar vaag zichtbaar. Na de ambachtschool vertrok hij als 16-jarige naar de Marine Luchtvaartdienst in den Helder als vliegtuigmonteur. Zijn huwelijk met Greetje Mulder had voorspellende waarde. In 1964 ging hij aan de wal werken op de elektriciteitscentrale in Groningen i.p.v. Fokker. In 1983, meegenomen door zijn vrouw naar de molen in Roderwolde, werd hij weer gegrepen door de draaiende onderdelen en de aërodynamica. Hij werd gediplomeerd molenaar en werd in 1984 molenaar op de Helpermolen die hij begon

te restaureren. In 1989 verhuisde hij naar de boerderij/sluiswachterswoning vlakbij de molen. Zijn vrouw werd sluiswachter en deed de PR voor de molen en Leen had de schuur als werkplaats ter beschikking. Naast het molenaarschap en zijn restauratiewerkzaamheden leidde hij molenaars op en is hij bestuurlijk actief voor het Gilde. De Helpermolen was dank zij hem de eerste molen die voldeed aan de ARBO normen. Op de laatste open lesdag in september wist hij weer zes nieuwe, jonge leerlingen te werven. Het molenvirus is nog niet uitgewerkt.

GESLAAGDEN

NAJAAR 2009

In de tweede helft van 2009 heeft de examencommissie van "De Hollandsche Molen" weer het examen voor het "Getuigschrift Vrijwillig Molenaar" afgenomen.

Dit gebeurde op 8 molens met in totaal 23 kandidaten. Van deze kandidaten zijn er 21 geslaagd. Een slagingspercentage van 91%, weer een mooi resultaat.

Voor het windmolenaarsexamen zijn geslaagd:

maandag 7 september 2009, molen De Fortuna, Noordhorn
J.G. Fredriks, Rolde
M.A. de Ruiters, Bolsward

vrijdag 11 september 2009, molen Mölle van Bats, Veessen
G. van Emous, Hattem
Mevrouw S. Pit-Bakker, Dalfsen
H.I. Lollinga, Zwolle

vrijdag 18 september 2009, molen De Star, Balkbrug
C.J.C. Scherjon, Emmeloord
W. van den Berg, Kampen
E. van der Steege, Hasselt

zaterdag 19 september 2009, molen d'Arke, Oostkapelle
J.A. Kodde, Heinkenszand

maandag 21 september 2009, molen Wissink's Möl, Usselo
J. Schouten, Vriezenveen
E.M. Blenke, Borne
J.H. Velthorst, Dinxperlo

donderdag 1 oktober 2009, De Bonte Hen, Zaandam
R. Erfmann, Wormerveer
K. Vink, Landsmeer
S.L. Witteman, Wijdewormer
A.L. Slingerland, Alphen aan den Rijn.

woensdag 7 oktober 2009, molen Kerkhovens Molen, Oisterwijk
G.J. Doddema, Helmond
J.G.H. van Erp, Deurne
F.J. Straver, Almkerk

vrijdag 9 oktober 2009, molen De Hoop, Wieringerwaard
A.S. de Ligt, Den Burg
W.C.M. Bakkum, Uitgeest

Wij wensen jullie proficiat en hopen dat jullie nog lang en met veel plezier op je molen mag draaien en liefst malen.

Verder een welgemeend proficiat aan de instructeurs, gastgevend molenaars en alle anderen, die met hun belangeloze inzet en vrije tijd, hieraan bijgedragen hebben.

Het bestuur

Vrijwilligersonderscheiding

Op 7 december 2009 ontving Fer de Vries de vrijwilligersonderscheiding van de gemeente Eindhoven uit handen van wethouder Don.

Hij is vrijwillig molenaar op waterkoren-molen 't Coll. Sinds 1997 is hij actief als vrijwilliger bij de Stichting "De Eindhovense Molens". In dit kader droeg hij bij aan de promotie van de watermolen en verzorgt hij als gastheer onder andere rondleidingen en excursies voor groepen en schoolklassen. "Voor alle dagen geldt zijn motto: Als de agenda het toelaat kom ik naar de molen".

Vrijwillige bijdragen gaan naar de Stichting. Leerling-watermolenaars uit de regio kennen Fer als instructeur en begeleider.

Als vrijwilliger geeft hij ook computercursussen en bezorgt hij het wijkblad. Daarnaast heeft hij een internationale reputatie als kenner van Zonnewijzers. Voor belangstellenden maakt hij berekeningen of stelt hij berekeningsprogramma's op als actief lid van de landelijke Zonnewijzerkring.

Een verdiende onderscheiding voor 12,5 jaar inspanningen als vrijwilliger.

Dubbel 40-jarig jubileum

Voor Piet van der Bosch en zijn vrouw Corrie zal 2009 een onvergetelijk jaar blijven. Op 1 juni was het 40 jaar geleden dat hij molenaar werd op de bovenste molen van de viergang van Aarlanderveen. In hetzelfde jaar trouwden zij. De vier molens van Aarlanderveen zijn nog steeds in vol bedrijf. Soms dag en nacht. Dit mede door de toewijding en het vakmanschap van de molenaars. Toen hij met pensioen ging moest hij de molen verlaten en sindsdien woont hij in Koudekerke. Zoon Eric heeft het stokje overgenomen en is samen met Johan Slingerland, Frans Verra en Willem Waltman het team van de Aarlander Viergang. Natuurlijk springt nog Piet bij als dat nodig is.

Lintje en sabelijzer voor Theo Friesema

Na het jaarlijkse 'uitje' van de vrijwilligers van koren-molen De Fortuin in Hattem werd Theo Friesema in het Bakkerijmuseum in Hattem, waarvoor hij de financiële administratie doet, verrast door de aanwezigheid van twee gasten.

Uit handen van burgemeester Wiggers ontving hij een lintje en werd hij benoemd tot lid in de Orde van Oranje Nasau. Na het examen op de Oortmanmolen in Lattrop werd hij vanaf 1984 molenaar op De Fortuin. Maar dat niet alleen. Hij is instructeur, gastmolenaar en coördinator van de toelatingscommissie. Zijn molenactiviteiten beperking zich niet tot

Gelderland. Hij zet zich ook in voor het Gilde over de IJssel. Ook buiten de molenactiviteiten is leraar bouwkunde Friesema nog actief voor de Hattemse gemeenschap.

Hierna was het de beurt aan de heer Cambuur van Nooten die gedurende vele jaren voorzitter was van de Stichting Vrienden van de Gelderse Molen. Deze spelde hem het sabelijzertje op omdat hij de 25e molenaar was die 25 jaar als vrijwillig molenaar in Gelderland actief was.

Op de foto wordt Theo Friesema geflankeerd door de burgemeester en zijn vrouw.

